Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען.

היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

№ 124	Łódź, Sroda, 28 maja 1930 r.	אכטער יאהרגאנג	לאדז, מיטוואך, א סיון תר״ץ	№ 124

Ares Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

א „ווייס-בוך“ וועגען ארץ-ישראל
האט איצט פארעפענטליכט די ענגלישע רעגירונג

לאנדאן, 27 (י. ט. א. טעלעגראפיש). די ענגלישע רעגירונג האט פארעפענטליכט א „ווייסען בוך“ וועגען ארץ-ישראל, וועלכע איז בעשטימט פאר דער מאנדאט-קאמיסיע ביים פעלקער-בונד.

דאס דאזיגע בוך ענטהאלט נישט קיין קלארע דעקלאראציע וועגען דער צוקונפט פון דער ארץ-ישראל-פאליטיק.

עס ווערען אין איהם נאר ארומגערעדט ברייט א גאנצע רייה פונקטען פון דעם שאו-בעריכט.

פון אנהויב ווערט איבערגעגעבען די דעקלאראציע, וואס מאקדאנאלד האט נישט לאנג אפגעגעבען אין פארלאמענט, בעת ער האט ערקלערט, אז די אימיגראציע-בעגרענצונג איז א צייטווייליגע, און אז זי ווערט ערשט איצט בעטראכט.

ווייטער ווערט אין „ווייסען בוך“ געזאגט, אז עס זאל בעשאפען ווערען א געזעץ, דאס די לאנד-מירטשאפטליכע בעפעלקערונג זאל נישט ענטאייגענט ווערען.

וועגען די דאזיגע פראגען זאל אנגענומען ווערען אן ענדגילטיגער בעשלוס נאכ'ן בעקומען סטימפסאנס בעריכט.

קיין פארם פון א זעלבסט-רעגירונג קאן נישט גענומען ווערען אין בעטראכט, ווייל ס'איז נישט אין הסכם מיט'ן מאנדאט.

ערמארדעט אן ענגלישען פאליציאנט אין חיפה

ירושלים, 27 (י. ט. א. טעלעגראפיש) נעכטען ביינאכט איז אין חיפה ערמארדעט געווארען דער סערזשאנט פון דער בריטישער פאליציי אין דער ארץ - ישראל - פאליציי וויליאם וויגעלטאן.

דער מארד איז נישט אויסגעפיהרט געווארען צוליב פאליטישע צילען.

יודישע אגענץ אין פוילען
מיט א פראטעסט ביים ענגלישען אמבאסאדאר אין ווארשא

ווארשא, 27 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט מארגען, מיטוואך (ד. ה. היינט) וועלען די מיטגלידער פון דער יודישער אגענץ פון פוילען, סיי ציוניסטען און סיי נישט-ציוניסטען אוועק אין א דעלעגאציע צום ענגלישען אמבאסאדאר און אפגעבען אלס א פראטעסט געגען דער אימיגראציע-גזירה אין א״י.

א שווינדעל אויף 500.000 זל.

ווארשא, 27 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין ווארשא איז ארעסטירט געווארען א בעאמטער פון א רעיענט, א געוויסער סטאניסלאוו יאניק, וועלכער האט בעשווינדעלט די מלוכה-קאסע אויף א האלב-מיליאן זל. דורך נישט איינצאהלען די ארנקאסירטע נאשער-אפצאדלען.

שרעקליכע אויטאבוס-קאטאסטראפע

לאנדאן, 27 (אקאו) אין אמאהא נעבען קאבורג איז א ציג ארויפגעפאהרען אויף אן אויטאבוס, אין וועלכען ס'זענען געפאהרען 6 פערזאן פון איין פאמיליע. אלע פאסאזשירען זענען אומגעקומען אויפ'ן ארט.

געשטארבען דער סאוויעטישער אמבאסאדאר קאפ

בערלין, 27 (ספ. טעל.) אין בערלין איז געשטארבען דער סאוויעטישער אמבאסאדאר אין שטאקהאלם, קאפ.

צוגאב-קופאן A

1-טע סעריע

גרויסער פרעמיען-קאנקורס פון „נייעם פאלקסבלאט“

צושטעלען בלויז 10 קופאנען

דער דאזיגער קופאן פערבייט יעדען אנדערען!

שנייד אויס דעם קופאן!

פוילישער געזאנדטער איז בערלין
טראגט אריין א פראטעסט איז דייטשען אויסערן-מיניסטעריום

בערלין, 27 (אטאו) אפיציעל ווערט מיטגעטיילט: דער פוילישער געזאנדטער אין בערלין האט היינט בעזוכט דאס דייטשע אויסערן - מיניסטעריום און שארף פראטעסטירט געגען די געשעהענישען ביי דער פויליש - דייטשער גרעניץ אין ניי - העפען. ער האט געשילדערט די געשעהענישען אזוי, ווי דאס איז אנגעגעבען געווארען אין פוילישען קאמוניקאט, לויט וועלכען ס'האנדעלט זיך וועגען אן אנגריף פון דייטשע בעאמטע, ער האט אין נאמען פון דער פוילישער רעגירונג געפאדערט צו בעשטימען א פויליש - דייטשע קאמיסיע, וועלכע זאל אויפ'ן ארט פעסטשטעלען, ווי - אזוי די געשעהעניש איז פארגעקומען.

דער פוילישער געזאנדטער האט בעקומען אן ענטפער, אז די דייטשע רעגירונג ווארפט אפ דעם פראטעסט, די דייטשע רעגירונג מאטיווירט דאס דערמיט אז פון איין זייט פאדערט די פוילישע רעגירונג א קאמיסיע, וועלכע זאל פעסטשטעלען, וואס ס'איז פארגעקומען, אבער גלייכצייטיג שטעלט זי שוין פעסט, אז שולדיג זענען דייטשע בעאמטע.

די דייטשע רעגירונג האלט, אז ס'האנדעלט זיך נישט וועגען קיין אנגריף פון דייטשע בעאמטע נאר וועגען א געוואלדטאט, וועלכע איז בעגאנגען געווארען דורך פוילישע בעאמטע אויף דער דייטשער טעריטאריע. די דייטשע רעגירונג איז מסכים אויף א געמישטער קאמיסיע.

דער דייטשער געזאנדטער אין ווארשא איז בעאויפטראגט געווארען איבערצוגעבען דער פוילישער רעגירונג דעם שטאנדפונקט פון דייטשלאנד.

בלוט-פערגיסונג איז אינדיען

לאנדאן, 27 (אטאו) בעת די זונטאג'דיגע אומרוהען אין דער אינדישער שטאט ראנגון זענען, לויט די לעצטע מעלדונגען, 26 פערזאן דערהרג'עט געווארען, און 600 — פערוואונדעט. די פאליציי האט סוף-כל-סוף בעהערשט די לאגע. און פארט מעהר נאך אלץ נישט געארבע"ט.

אין באמבעי איז מאנטאג אין אוונד געקומען צו נייע אומרוהען אין מאכמעדאנער - קווארטאל. א פאליציאנט איז פערוואונדעט געווארען מיט שטיינער, די פאליציי האט דאן געשאסען אין המון. 2 מענשען זענען דערהרג'עט געווארען, 21 פערוואונדעט.

ס'קומען אויך אן ידיעות וועגען אומרוהען און אונטערצינדונגען אין פערשידענע שטעט.

לאנדאן, 27 (אטאו) אין ראנגון זענען דינסטאג אויסגעבראכען נייע אומרוהען. די פאליציי האט צוויי מאל געברויכט געוועהר, כדי פונאנדערצוטרייבען א גרויסע דעמאנסטראציע פון מאכמעדאנער. די פאליציי - סטאציע אין דאנגרי איז פערברענט געווארען, בעת די נייע אומרוהען זענען 20 פערזאן פערוואונדעט געווארען, די צאהל טויטע אין פערלויף פון זונטאג'דיגען און מאנטאג'דיגען טאג אין ראנגון בעטרעפט 40 פערזאן, די פאליציי האט פערזוכט זיך צו זאמלען אין גאס איז גרופען פון מעהר ווי 5 פערזאן.

אויך אין קאמבעי הערען די אומרוהען נישט אויף די שפיטעלער ווערען פול מיט פערוואונדעטע צווישען זיי געפינט זיך אן אייראפעאישער פאליציי-אפיציר. 2 אינדישע פאליציי-אינספעקטארען און 1 ענגלישער פאליציאנט.

אין היינטיגען נומער געפונען די לעזער א

צוגאב-קופאן

וועלכער פערבייט יעדען פעהלענדען צו דער ערשטער סעריע פון גרויסען פרעמיען-קאנקורס פון „נייעם פאלקסבלאט“

די קופאנעס וועלען אנגענומען ווערען אין דער אדמיניסטראציע היינט, מיטוואך אומארגען דאנערשטאג א גאנצען טאג.

די קופאנעס דארף מען אריינלעגען אין קאנווערטען אויף וועלכע ס'דארף זיין אויפגעשריבען דער נאמען, בייגאמען און אדרעס פון זאמלער.

די ערשטע רשימה פון די זוכי בגורל ביי דער ערשטער סעריע פון גרויסען פרעמיען-קאנקורס פון „נייעם פאלקסבלאט“ וועלען מיר ברענגען אין מארגענדיגען נומער.

די פרעמיעס, בילעטען צו דער גרויסער גארטען-פערוויילונג אין העלענאוו, וואס קומט פאר דעם צווייטען טאג שבועות, וועלען ארויסגעגעבען ווערען פרייטאג פון 6–12 נ״מ און זונטאג (ערב יום-טוב) פון 4–12 נ״מ.

די צווייטע סעריע פון גרויסען פרעמיען-קאנקורס ווערט זיך אנהויבען אין פרייטאג-נומער פון „נייעם פאלקבלאט“

יודישע פאלקס-שול אויפ'ן נאמען פון בארא כאוו 26 ציגעל-גאס 26.

יודישע פאלקס-שול אויפ'ן נאמען פון י. ל. פרץ פלאץ קאשטשעלני 4.

עלטערן! פערשרייבט די קינדער אין אונזערע שולען.

די קינדער, וואס בעזוכען אונזערע שולען, זענען יוצא דעם שול-צוואנג.

ס'ווערען אנגענומען קינדער אין עלטער פון 6 יאהר אן.

די איינשרייבונגען קומען פאר טעגליך פון 8–2 נאכמ. און פון 8–9 אוונד אין די קאנצעלאריעס פון די שולען (בארא כאוו-שול—ציגעל-גאס 26; פרץ-שול—פלאץ קאשטשעלני 4).

מ'דארף מיטברענגען דעם קינד'ס מעטריקע און א פאקען-שיין.

7088 קוראטאריום פון דער בארא כאוו-שול.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער פרוי פון אונזער אקטיווען מיטגליד, בוכבינדער-מייסטער

שמחה בינם יאקובאוויטש

וועלכער איז פון אונז אוועקגעריסען געווארען אין די בעסטע לעבענס-יאהרען.

די פערוואלטונג פון בוכבינדער און ליניר ער-פאריין אין לאדז

דער רעסטאראטארען- און ביער-האלען-בעזיצער-פעראיין

מאכט בעקאנט זיינע מיטגלידער, אז דער קאנפליקט מיט די ברויער „גוסטאוו קייליך“ „ברידער קייליך“ און קראקאווסקי איז גינסטיג ערלעדיגט געווארען.

מען בעט די מיטגלידער די אויסגערעכנטע ברויערס ווייטער צו אונטערשטיצען.

די פערוואלטונג.

פון 7 פראצענט אויף 6 א האלב

ביליגער דער דיסקאנטא-פוס אין „באנק פאלסקי“

וו א ר ש א. די (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די „באנק פאלסקי“ וועט די טעג אנגעהויבן א בעשלוס וועגן ביליגער מאכען דעם הי־סקאנטא־פוס פון 7 אויף 6 און א האלב פראצענט.

נאך א בעריכט פון דעוועי'ען

וו א ר ש א 27 (ג. פ.) מ'טוהאך דאס פערמענט־ליכט ווערען דעוועי'ס בעריכט פאר'ן ערשטען קווארטאל פון 1930. מחמת דער מעגליכקייט, אז דעוועי אל אין הרבה פעלאזען די פאסטען אלס פינאנץ־ראט אין פוילען, איז נישט אויסגעשלאסען, אז דיינם א בעריכט וועט פערעפענטליכט ווערען בלויז נאך איין מאל.

דעמאנסטראציעס פון ארבייטסלאזע

אין ביאליסטאק און טארנאוו זענען נעכטען פארגעקומען גרויסע דעמאנסטראציעס פון ארבייטס־לאזע, וועלכע האבען געהאט א רוהיגען פערלויף.

א גרויסע שרפה אין א שטעטעל נעבען ווארשא

ו א ר ש א, 27. (אטאו) אין שלושטש, נעבען ווארשא, איז מאנטאג בייגאכט אויסגעבראכען א שרעקליכע שרפה. 40 הייזער זענען אפגעברענט געווארען, צווישען דעם 20 וואוין־הייזער. 100 פאמיליען זענען געבליבען אהן א דאך איבער'ן קאפ.

די פעסער־אפערע אין ווארשא

געפינט איהר ווידערקלאנג אין ברוקלינער געריכט

נ י ו־י א ר ק, 27. (ספ. טעל.) אינ'ם ברוקלי־נער געריכט האט זיך אנגעהויבען דער פראצעס גע־גען דעם גנווה. אמעריקאנישען וויצע־קאנסול אין ווארשא ה' האל, וועלכער איז אנגעקלאגט געווארען אין בענעהען פעסער־אפערעס, און הארכשמוגלען פערשידענע פערזאנען קיין אמעריקא.

חוץ האל'ן שטעהען פאר'ן געריכט נאך 11 אנטיילנעהמער פון דער פעסער־אפערע (סירוב יודען און בתוכם — 2 פרויען).

דער פראקוראר האט דערקלערט, אז אויפ'ן פראצעס וועט ער דערווייזען, אז די שייקעד־מיטגלי־דער האבען געבראכט האל'ן צו שוחד, און אנ־שטאט נאר'ניג אחם יערעס מאל, ארויסגעגעבען ביי איהם בלאנקא־וויזעס, וועלכע זיי פלעגען דערנאך פער־קויפען אין פוילען, דייטשלאנד און פראנקרייך פאר 600 ביז 1200 דאלאר.

חוץ מזה פלעגט האל פעלשען תעודה־אקטען, געבענדיג א ויזעראם א מעגליכקייט פוילישע עמי־גראנטען אויסער דער קוואטע מיטצונעהמען מיט זיך פערשידענע מיידלעך אלס ווייבער.

די לאדזער פאבריקאנטען לאזען זיך נישט שינדען

וו א ר ש א 27 (ג. פ.) דער העכסטער אדמי־ניסטראטיווער טריבונאל וועט אין אגהויב יוני בע־טראכטען א רייהע אנקלאגעס פון לאדזער פאבריקאנ־טען אויף דער אויסמעסטונג פון אומזאץ־און הכנסה־שטייערן פאר'ן פערגאנגענעם יאהר.

די אלגעמיינע אפשאצונג פון די דאזיגע שטייערן בעטרעפט — העכער 20 מיליאן זל.

א „ווילדער“, אדער עפעס אנדערש

קלאנגען וועגען דעם גנוו. פינאנץ־מיניסטער טשעכאוויטש

וו א ר ש א, 27. (נ. פ.) דער געוועז. פינאנץ־מיניסטער, רעפ. טשעכאוויטש, וועלכער איז, כידוע, ארויסגעטראטען פון „בעבע“, האט דערווייל נישט בערעה אריינצוטרעטען אין א וואס'ערען נישט־איז פאליטישען קלוב, און ער זאל אריינטרעטען אין דעם אזוי גערופענעם קרייז פון „הילרע“, וואס זייער צאהל איז סיים איז לעת עתה געווען 4.

וו א ר ש א, 27. (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט) אין די פאליטישע קרייזען קורסירט א קלאנג, אז טשעכאוויטש צוזאמען מיט דעם געוו. ארבייטס־מיניסטער יורקעוויטש, און געוו. וויצע־מיניסטער פאר אינערן־ענינים יאראשינסקי האבען בערעה צו שאפען א נייע פארטיי, וואס איהר נאמען זאל זיין: „פ. ר. ס. פ.“ — „די פארטיי פון דעמא־קראטישען סלוכה־גדאנק“. לויט די דאזיגע קלאנ־גען זאל זיך בראש פון דער שפאנעל־נייער פארטיי שטעלען דער געוועז. פרעמיער, פראפ. בארטעל.

די גרויזאמע מעשים פון דעם דיסעלדארפער לוסט-מערדער

דיסעלדארף 27 (אטאו) דער ארעסטיר־טער „דיסעלדארפער מערדער“ האט זיך ביי דער ווייט־ערדיגער אויספארשונג מודה געווען, אז אויסער די מארדטאטען, וועלכע זענען בעקאנט דער עפענט־לעכקייט, האט ער נאך 2 אנדערע מארדען אויפ'ן געוויסען:

אין גראסענבערגער וואלד האט קרעטענס דעם שטילקט א 16־יעהריגע פראסטיטוטקע. ווייטער האט ער מיט אגרעזיהאלבען יאהר צוריק געטען עסע, בעת אנא"גבוך אין א שענק, ערמארדעט א ייעהריג יונגעלע, דעמאלט איז אלס פערדעכטיגער אין דעם דאזיגען מארד ארעסטירט געווארען אנאמעריקאנער פעטער פון דעם ערמארדעטען יונגעל.

ווייטער דערצעהלט דער גרויזאמער מערדער, אז מראס 6־יעהריגע מיידעלע, דאוס אהליגער האט ער בעגאסען מיט נאפט און אונטערגעצונדען. ער לייק־קענט אבער, אז ער האט דאס קינד פריהער פערגוואל־דיגט. קירטענס דערצעהלט ווייטער גאנץ גענוי, ווי אזוי ער האט דעם 25 אויגוסט 1929 ערמארדעט צו־זאמען די 5־יעהריגע גערטרוד האמאכער און די דריי־צעהן יעהריגע לואיס לענצען. ער האט די קינדער פערנארט אין פעלד, דאס עלטערע האט ער געשיקט נאך פאפיראסען און דערווייל דאס יונגערע דערשטא־כען מיט א מעסער. ווען דאס עלטערע מיידעל איז צוריקגעקומען, האט ער אויך די מיט דעמזעלבען מע־סער דערשטאכען.

דער מערדער גיט אויך א גענויע שילדערונג ווי־אזוי ער האט אויסגעפיהרט דעם מארד איבער מארי־יא האהן, מיט וועלכע ער האט געהאט ליבעס־בצי־צהונגען.

אויפגעריסען די נעכטיגע זיצונג פון לאדזער קהלה-ראט

סענאטאר בודזינער טרעט ארויס מיט רעוועלאציעס געגען דער קהלה-פערוואלטונג — ער מאכט א שארפען פארוואורף דעם קהלה - פרעזעס מינצבערג — די גאלעריע לאזט דעריבער נישט פיהרען ווייטער די זיצונג

פי מיר האבען שוין מיטגעטיילט אין נעכטיגען נומער האט אויף דער מאנטאג'דיגער זיצונג פון ראט דער פארזיצער פון דער פערוואלטונג געהאלטען אן־עקספאזע, מיט וועלכער ער האט איינגעלייטעט די בארשעט־וכוחים.

אין דער עקספאזע, וועלכע האט געדויערט איבער אנדערטהאלבען שעה, האט דער רעדנער גע־געבען אן איבערזיכט איבער דער גאנצער טעטיגקייט פון דער קהלה־פערוואלטונג פאר'ן לעצטען יאהר.

נאכדעם האבען זיך אנגעהויבען די ויכוחים.

דאס ערשטע ווארט האט גענומען דער פאר־זיצער פון קהלה־ראט סענאטאר בודזינער, וועלכער האט אויף דער צייט, וואס ער האט גערעדט, בעט־שטימט אויף צייטווייליג צו פיהרען די זיצונג דעם ראטהער רומקאווסקי.

דער פארזיצער בודזינער מאכט די קהלה־פער־וואלטונג א גאנצע רייהע פארווארפען ווי למשל, אז אין דער קהלה האט געהערשט פראטעקציע, און די וואס האבען אזא פראטעקציע געהאט, האבען געקענט אפשטאן די ערנסטע זאכען.

ער דערצעהלט, אז ער האט איבערגעגעבען דעם פארזיצער פון דער קהלה־פערוואלטונג, דאס א בעאמטער פון קהלה האט פאר בעשטימען א קרקע אויפ'ן בית עולם גענומען 100 זל. מ'האט בעשטימט אויספארשונגען, און אלס רעזולטאט פון דער אויס־פארשונג, איז דעם בעאמטען געגעבען געווארען א... הוספה; בשעתו האט די פראקציע פון ה' מינצבערג בעשטימט אלס העכסטען עטאט 500 זל. איצט האט מען געהעכערט ביז 5.000 זל.; אנשטאט איבערצונעמען די שחיטות, וואס קען אריינברענגען הכנסה איבער א האלבען מיליאן זל. מאכט מען גרויסע הוצאות, כדי צו געווינען א ראט־מיטגליד פאר דער אגודה־פראקציע האט מען געבראכט א מורה הוראה אויס פון ראדאמסק, און דעם רב ליפשיץ אנ'אוראיינקעל פון הרב ר' אלי חיים מייזעל (פעטריקאווער 190) האט מען נישט אנערקענט קיין שטענדיגע סובסידיע.

ארום האלב 4 פארטאג ווערט די זיצונג גע־שלאסען און די פארזעצונג איז בעשטימט געווארען אויף הײַנטיגען 9 אין אווענט.

מגין מקוה, אויף זאכאדניא 58. דער „פאכטער“ פון דער מקוה האלט די מקוה זייט 12 יאהר, און צאהלט נישט א גראשען. די קהלה צאהלט אפילו די שטייערן. דאס אל קליירט די קהלה, ווייל די אגודה וויל נישט אויספויען די מקוה, כדי נישט צו שאפען קיין קאנקורענץ פון איהר מקוה אויף גדאנסקא.

ווען א לאדזער פאבריקאנט האט געהאט פון זיך אנ'אנגעשטעלטע, וואס האט ביי איהם אפגע־ארבייט עטליכע און דרייסיג יאהר און געוואלט פון איהם פטור ווערען און נישט בעצאהלען איהם קיין עמערישור האט ער פאר איהם געשאפען א פאסטען אין קהלה, און צוליב'ן פאסטען געשאפען א ספעצ־יעלען אמט.

ביי דער קהלה עקזיסטירט א משגיחים־הויז, מיט דער אינסטיטוציע האט אנגעפיהרט א קאמיטעט מיט ה' יאזעף ראזענבלאט בראש, און דער קאמי־טעט האט געשאפען אלע מיטלען, איצט קאסט דאס אויסהאלטען פון משגיחים־הויז 82.000 זל. א יאהר. דאס אויפלעזען דעם קאמיטעט איז געשעהען, ווייל מ'דאט נעדארפט שאפען פלאץ פאר א „פרעזעסאווע“ (פאר דער פרוי פון וויצע־פרעזעס בערגער);

דער ראט האט בעשלאסען צו פערטיילען קוילען אויף ווינטער. די קוילען האט מען פער־טיילט... אין מאי. אין שטאט דערצעהלט מען, אז דאס איז געשעהען דערפאר, וואס די קוילען האט די קהלה געקויפט ביי אן אגודה־מיטגליד פון ראט. פאר איהם איז ביליגער צו פערטיילען די קוילען איצט, ווען זיי זענען ביליגער און אויף זיי זענען נישטא קיין קונים. (אגב נים מען איבער, אז די קוילען־צעטלען קויפט מען איצט צו 1 זל. פאר א צעטעל).

דער פארזיצער האט זיך אריינגעשטעלט א פאר ווינע און בייזושעט 10 טויזענד זלאטעס אויף א רייספאזיציע־פאנד, דאס איז א נייער מין געוואלט הגם דער סטאטוט פון די קהלות זעהט פאר, אז מיטגלידער פון ראט און פערוואלטונג בעקומען נישט קיין שום געהאלט. נישט דער לאדזער סטא־ראסטע (א מענש מיט העכערער בילדונג) און נישט דער לייטער פון א וואיעוואדשאפטס־אפטיילונג האבען נישט קיין געהאלט פון 10.000 זל. א יאהר.

ווייטער דערצעהלט דער רעדנער, אז ער האט געוואלט פיל פאזיציעס אויף רייזעס קיין ווארשא וואס זענען דאס פארא פאזיציעס? — פרעגט דער רעדנער — איז עס אין אורפורא פון דער קהלה־פערוואלטונג, האט וועגען דעם געדארפט זיין פראָ־טאקאלירט, און שפעטער נאך דער רייזע געדארפט קומען א בעריכט פון דער רייזע? ! איז עס נישט געשעהען, וועגען דאס פריוואטע רייזעס פון ה' מינצבערג....

ביי די דערטער ענטשטעהט א גוואלדיגער טו־מעל ה' מינצבערג פאדערט, אז דער רעדנער זאל צוריקציהען זיינע ווערטער. די גאלעריע טומלט. דער טומעל דויערט א 10 מינוט און ראזאר רומ־קאווסקי ערקלערט א פויזע, כדי דער עולם זאל זיך בערוהיגען.

די אגודה־פראקציע בעהט אוועק אויף א בער־ראטונג. נאך דער פויזע וויל סענאטאר בודזינער ווייטער קומען צום ווארט, אבער די גאלעריע לא־רעמט און לאזט איהם נישט רעדען און די זיצונג מוז אויפ'ארום געשלאסען ווערען 12 א זייגער ביינאכט.

די נעכטיגע זיצונג

ביי דער אנוועזענהייט פון 18 ראט־מיטגלידער האט די זיצונג געעפענט סענאטאר בודזינער דעם פארזיץ גענומען איבער ראזאר רומקאווסקי, און סענאטאר בודזינער זעצט פאר זיין רעדע. ער מאכט ווייטער א רייהע רעוועלאציעס:

די אלטשטעטישע שול, וואס האט 1,400 פלע־צער ברענגט רעפיציט 21,000 זל. א יאהר; דער אלטשטעטישער בית המדרש ברענגט אויך רעפיציט מיט עטליכע יאהר צוריק איז דער פי״ה אפגעגעבען געווארען אין פאכט, כדי אזוי ארום צו געווינען אן אנהענגער פאר דער אגודה־פראקציע. א קאמיסיע האט פעסטגעשטעלט, אז דער פאכטער, וואס איז א מיטגליד פון קהלה־ראט איז בעקאנטע מיסבראוכען, נישט אריינגעשריבען קיין הכנסה־פאזיציעס א. א. וו. די קהלה האט אין ביזושעט פאראויסגעזעהען 5,000 זל. הכנסת, אבער נישט בעקומען קיין גראשען.

ווייטער שטעלט זיך אב דער רעדנער אויף דעם

מאקדאנאלד וועגן נייע וואהלען

ל א נ ד א ן, 27. (אטאו) פרעמיער מאקדאנאלד האט נעכטען געהאלטען א גרויסע רעדע אין האר־דען וועגען דער אינערליכער פאליטישער לאגע. ער האט פערזיכערט, אז די ארבייטער־פארטיי וויל נישט קיין נייע וואהלען. זאל זי אבער געצוואונגען ווערען צו דעם דורך אנדערע פארטייען, וועט די לייבאר־פארטיי קיין שוועריגקייטען נישט מאכען.

געפונען א שלל גע'גנב'טע ציהרונג

נ י ו־י א ר ק, 27 (אקאו) אין א היגען האטעל זענען ארעסטירט געווארען 5 אינטערנאציאנאלע בריליאנטען גנבים, צווישען זיי אויך א פרוי. ביי די ארעסטירטע האט מען געפונען בריליאנטען א. א. ציהרונגס־זאכען פאר 1 מיליאן מיט 250 טויזענד דייטשע מארק. אלץ שטאמט פון גנבות, וועלכע זענען דורך די גנבים אויסגעפיהרט געווארען אין פערשידענע שטעט אין פלארידא.

גליוויצ'עס מיסיע איז אמעריקא

וו א ר ש א, 27 (נ. פ.) דער וויצע - מארשאלעק פון סענאט גליוויץ וועלכער איז אוועקגעפאהרען קיין אמעריקא, דארף אין די ערשטע טעג פון חודש יוני אפהאלטען אין ניו־יארק א רייהע קאנפערענצען מיט פארשטעהער פון דער אמעריקאנישער פינאנץ־וועלט.

אין די פוילישע פינאנץ - קרייזען האלט מען די דאזיגע קאנפערענצען פאר זעהר וויכטיגע, און מ'האפט, אז דורך זיי וועט געשאפען ווערען א בארען פאר דער צוזאמענארבייט פון אמעריקאנישען און פוילישען קאפיטאל.

Dr. Donchin

ספעציאליסט פאר אויגען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

מאניושקי 1, טעל. 209-97

נעמט אן פון 9—1 מיטאג און פון 4—7 אווענט.

שיטל־צן

צו מעסיגע פרייזען צו בעקומען ביי

מארזשונצא, קאמיענא 5

7-kl. Szkoła

dla żyd. inteligencji (Zaklad Freblowski)

KACENELSON-NACHUMOW

l. PO MORSKA 20 tel. (183-40). Zapisy w godz. od 4–7 p.p

7־קל. שולע און פרעבעלשולע פאר קינדער פון יוד. אינטעליגענץ

קאצענעלזאן - נאחומאב

פאמארסקא 20 טעל. 183-40. איינשרייבונגען פון 4 ביז 7 נאכמיטאג.

די שולקאנצעלאריע בעהמט אן איינשרייבונגען פון קנאבען און מעדכען וואס זענען אין שולצואנג. אין פארבערייטונגס־קלאס (A°) ווערען אנגענומען קינדער פון $5^1/_2$ יאהר. אין פרעבעלשולע (שפיל־שול) קינדער פון 3-7 יאהר

די אונטערריכטס־שפראך אין שולע, ווי אויך אין פרעבעלשולע איז פויליש.

פיר קנאבען א פערגרעסערטער קורס פון העברעאיש און אלע למודי־קודש אונטער דער פערזענליכער הנהלה פון

ר' יעקב בנימין קאצענעלזאן

פיר מעדכען א ספעציעלער קורס פון טענץ, ריטמיק, פלאסטיק לויטן פראָ־גראם פון טאנץ־שולען פאר קינדער אונטער טעכנישער לייטונג.

פיר פיזיש שוואכע קינדער, ווי אויך פיר אונבעמיטעלטע ווירד ערעפענט א

נאכמיטאג שולע ■ פיר 50% ביליגער ■ נאכמיטאג פרעבעלשולע

לאדז
28 מאי 1930

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
28 מאי 1930

דאס קינד
פאדערט זיין רעכט

לומ'ץ מוסטער פון מערב־אייראפע, האט זיך אויך ביי אונז אנגעהויבען די „וואך פון קינד" שוין עטליכע יאהר, ווי די „וואך פון קינד" ווערט ביי אונז און לאנד געפייערט מיט גרויס פאראר, אבער ראך קען מען נישט זאגען, אז איהר אידעע איז געווען פאפולאריזירט, אז מ'זאל נישט דארפען איהר א פאר ווערטער שענקען און זיך אביסעל פערטראכטען.

ווען מען קוקט זיך צו צו דער בעציהונג פון די פריהערדיגע דורות צום קינד ווען מען בעמערקען איין כאראקטעריסטישען שטריך ביי אלע פעלקער — ווי אמשנעלסטען צו מאכען פון דעם קינד א זעלבסשטענדיגען מענשען, ווי אמגיכסטען פטור צו ווערען פון דעם יאך, וואס די ערציהונג און די זארג פאר דעם קינד ליינט ארויף אויף דעם דערוואקסענעם, זעלטען ווען און זעלטען וואו געפינען מיר אז די פערגאנגענע דורות דעם גע־דאנק, אז מ'דארף די קינדהייט ארומנעהמען מיט א בעזונדערער ווארימקייט און ליבע; אז די מייסטע פאלען זעהען מיר אפילו א גרויסע אכזריות און בעצוג צום קינד — דאס שוואכע קינד ווארף געהרג'עט ווערען, כדי ס'זאל נישט זיין א לאסט פאר דער פאמיליע און פאר דער געזעלשאפט; דאס רעכט פון די עלטערען איבער דעם קינד איז אומ־בעשרענקט, זיי זענען פאר זייער בעהאנדלונג און בעציהונג צום קינד פאר קיינעם נישט פעראנט־ווארטליך, ווייל אפילו אין די בעשטימונג פון געזעץ, וועלכער איז און אם דער בעציהונג געווען בעגינער הומאניטאר ווי איז אנדערע פראגען.

ס'איז אויך קיין וואונדער נישט, וואס די בעציהונג איז געווען אזוי שטרענגע, נאר אז ווענינע בריגות און ביי ווייניגער אומות האט מען פערשטאנען צו רעגולירען די יפראגע פון דער זארג פאר קינדער און זייער ערציהונג אויף אזא אופן, אז די זאל אריינגעהן אין דעם ווירקונגס־קרייז פון דער מלוכה און זיך געפינען אונטער איהר שטענדיגער השגחה; די מלוכה איז געווען צו פיל בעשעפטיגט מיט מלחמות־פיהרען, צו פיל פערטון און אנדערע ראגות — ס'זאל איהר נאך בלייבען צייט צו זארגען פאר דער קינדהייט און יוגנד פון מענשען, פאר וועלכע זי האט ארויסגעוויזען נאר אזוי פיל פערשטענדעניש, וויפיל ס'האבען דאס פון איהר געפאדערט איהרע פיסקאלישע און איהרע מיליטאריס־טישע אינטערעסען.

די רעגולירונג פון דער פראגע איז צוליב דעם געווען איבערגעלאזען כמעט אויסשליסליך דער פרי־וואטער איניציאטיווע; אבער אויך דא האבען נישט נאר די ברייטע אומוויסענדע מאסען, נאר אפילו די „יחידי־הסגולה" געהאט א גרינדליכען טעות; מ'האט בעטראכט דאס קינד פאר א קליין מענשעל וואס אונטערשיידט זיך פון ערוואקסענעם נאר מיט זיין גוף, וואס איז נאך נישט גאנץ ענטוויקעלט און האלט אין וואקסען; אז דער אונטערשיד איז נישט נאר א פיזישער, נאר אויך א פסיכישער, אז ער ליגט נישט נאר אין כמות נאר אויך אין איכות — דאס האט מען נישט פערשטאנען; דאס האט מען ערשט אנגעהויבען פערשטעהן אין די נייערע צייטען א דאנק די גרויסע פארשריטען, וועלכע זענען דערגרייכט געווארען אויף דעם געביט פון פסיכאלאגי־שע אונטערזוכונגען און אבסערוואציעס פון קינד און יוגנטליכען. ערשט אין די לעצטע דורות האט זיך די בעציהונג צום קינד געענדערט — דאס נייע האט איהם געגעבען אין זיין שוץ און די ער־ציהונגס־פראבלעמען פון קינד האבען אנגעהויבען פערנעהמען דעם חשוב'סטען פלאץ צווישען די פראבלעמען פון דער מאדערנער מלוכה און געזעל־שאפט.

ביי אונז יודען וואס מיר שטאלצירען אויף אונ־זער אלטער קולטור, וועלכע מיר האבען געגעבען דער מענשהייט, האט די בעציהונג צום קינד געהאט תמיד א הומאניטארערע פארם ווי ביי אנדערע פעל־קער, בפרט אין דער צייט פון אונזער לאנגען, פינס־טערען גלות; אפשר א דאנק דעם, וואס ס'דאס איז אונזער נאציאנאלען לעבען אין גלות געפעהלט דער מלוכה'שער מאמענט און אונזער נאנץ לע־בען האט געטראגען מעהר א גייסטיגען כאראקטער, די פון אנ'אויסגעשפראכענעם „עם־הספר" — איז אונזער לעבען, מעהר ווי ביי אנדערע פעלקער, געווען רעגולירט דורך עטישע פרינציפען, און זיי האבען עם אין א שטארקער מאס בעאיינפלוסט אויך אונ־זער בעציהונג צום קינד און צו די אלע פראגען, וועלכע זענען פערבונדען מיט דער פלעגע און ערציהונג פון קינד.

היינט וואלט אייגענטליך די מלוכה בעדארפט נעהמען אין איהרע הענד די רעגולירונג פון די אלע פראגען און מיט איהרע מיטלען זארגען פאר דער רעאליזירונג פון די אלע מאדערנע לאזונגען אויף דעם געביט פון קינד־פלעגע און קינדער־ערציהונג; ליידער האט אונזער יונגע מלוכה, וועלכע איז נאך דאס־ירובה פערטאן אין דער ווירטשאפטליכער און פאליטישער פערפעסטיגונג פון דער מלוכה ביז איצט נאך נישט ערפילט איהר חוב אויף דעם געביט; דעריבער איז — א געבאט פון נויטווענדיגקייט אז די ברייטע געזעלשאפט זאל קומען אין דער הענדיכט צו הילף און אונטערשטיצען די אלע אינסטיטוציעס, וועל־כע זארגען פאר דער פלעגע און געזונד פון קינד און פאר זיין ערציהונג; זאל מען אין דער וואך זיך דערמאהנען און מעהר פעראינטערעסירען מיט די אריסטע פון די אריכע יתומים, מיט די פיל הונ־געריגע און נאקעטע און זיי קומען צו הילף; זאל מען אויך די איבעריגע קינדער לאזען אויף א וויל פער־געסען די שמערצע פליכטען, וואס ליגען אויף זיי [illegible]

זאלען זיי זיך דארצין פרייען און לאכען און משמח זיין, ווארום דאס איז די צייט, וואס איהר ערינערונג דארף שטענדיג זיין בעגלייט מיט שטראהלען פון ליבע און ווארעמקייט, פון פרייד און לוסטינקייט, וועל־כע דארפען זיי בעגלייטען אויף דעם שווערען לעבענס־וועג.

די יוגענד איז דער פונדאמענט פון יעדען פאלק און ווען דער יסוד איז א געזונדער, וועט דאס פאלק אויך געזונט זיין.

ד. ב.

דער וואטיקאן האט בעשטעטיגט דעם עלילת־דם
„איזוועסטיא" פערעפענטליכט געהיימע צארישע דאקומענטען
וועגען שטעלונג פון וואטיקאן צום ביילים־בלבול

מאסקווע, (יט"א) די מאסקווער „איזוועס־טיא" פערעפענטליכט דעם פולען טעקסט פון סענ־סאציאנעלע דאקומענטען, וואס שילדערען די שטעל־לונג פון וואטיקאן צום ביילים־פראצעס.

די דאזיגע דאקומענטען זענען איצט געפונען געווארען אין די אלטע צארישע דיפלאמאטישע אר־כיווען. איין דאקומענט וואס איז דאטירט „רוים, 18־טען נאוועמבער 1913, גלייך נאכדעם ווי דער ביילים־פראצעס האט זיך געענדיגט אין קיעוו, בעשטעהט פון דעם אריגינאל פון א דיפלאמאטישען געהיימען בעריכט וועלכער איז געשיקט געווארען צום דעמאליגען צארישען אויסערן־מיניסטער סאזאנאוו, דורך ד. נעליראוו, דעם רוסישען בעפול־מעכטיגטען ביים וואטיקאן אין רוים. אין דעם דא־זיגען בעריכט דערצעהלט נעליראוו, אז לארד ראטש־שילד פון לאנדאן האט זיך געווענדעט צום וואטי־קאן מיט א בריף, אז דער וואטיקאן זאל אפלייקענען יודען נוצן קריסטליך בלוט אויף פסח. לארד ראטש־ שילד האט אין זיין בריף צוגעלעגט אויך א קאפיע פון צוויי אלטע דאקומענטען פון דער רוימישער קאטולישער קירכע, אין וועלכע עס ווערט געזאגט, אז די קאטולישע הויכע גייסטליכע האבען שטענדיג געלייקענט, אז יודען נוצען בלוט פאר ריטועלע צוועקען.

אין ענטפער אויף לארד ראטשילדס בריף, האט דער קארדינאל מערי־דעל־וואל זיך בעגרעניצט דער־מיט, אז דער אינהאלט פון די קאפיעס, וואס זענען צוגעלעגט צום בריף איז א ריכטיגער און אז די אריגינאלען פון די דאזיגע קאפיעס געפינען זיך ווירק־ליך אין דער פויפסטליכער ביבליאטעק אין רוים. דער דאזיגער ענטפער פון קארדינאל האט ארויסגע־רופען אינרוהע צווישען די הויכע צארישע גערינכטס בעאמטע, וואס האבען מורא געהאט אז מען זאל דעם ענטפער צו ראטשילד'ן נישט אויסנוצען אלכאנ־ ערקלערונג פון פויפסט דאס יודען נוצען נישט קיין בלוט אויף פסח און דערמיט אפשאצטירען די צארישע גערעכטיגקייט. נעליראוו האט דאן איינגע־מען פון דער צארישער רעגירונג זיך געווענדעט צו דעם קארדינאל מערי־דעל־וואל און איהם אפיציעל אנגעפרעגט וועגען זיין ענטפער צו לארד ראטשילד. דערויף האט דער קארדינאל ערקלערט, אז „פער־שטעהטניש" דעם אינהאלט פון א קאפיע פון א דאר־קומענט הייסט נאך נישט אפלייקענען דעם פאקט, אז יודען הרגענען ארער פיינינען ביז צום טויט קריסטליכע קינדער פאר זייערע ריטועלע צוועקען. דער דאזיגער פאקט קען קיינמאל נישט אפגעלייקנט ווערען דורך אזעלכע קיכנע — האט דער קארדינאל צוגעגעבען.

נעליראוו האט אויך געהאט א געשפרעך מיט קארדינאל פראמא, וועמענס קאנגרעגאציע איז אר־רויסגעשטעלט געווארען אלס פויפסט. פראמא האט איהם ערקלערט, אז ער איז זיכער, אז יודען נוצען בלוט פאר ריטועלע צוועקען. אונטערשטרייכענדיג, אז ער ווייס פון א ספעציעלען שטודיום, וואס איז געמאכט געווארען איבער דער דאזיגער פראגע.

בעריכטענדיג וועגען זיינע געשפרעכען דעם צארישען אויסערן־מיניסטער סאזאנאוו, האט נעליראוו צוגעגעבען, אז די ערקלערונגען פון זייערע הויכע רוסישע גייסטליכע דארפען בעטראכט ווערען אלס מאטעריאל, וואס בעשטעטיגט דעם ביילים־פראצעס.

יודישער אדוואקאט ערמארדעט אין ציריך

ציריך. (יט"א) שפעט אין אווענט איז נישט ווייט פון זיין וואוינונג ערמארדעט געווארען דער בעקאנטער יודישער ארוואקאט דר. ם. ראזענהיימער. די פאליציאישע אויספארשונג האט פעסטגע־שטעלט האט דעם מארד אויסגעפיהרט א געוויסער באכמאן געגען וועלכען דער ארוואקאט איז מיט א געוויסער צייט צוריק ארויסגעטראטען אלס פארשטעהער פון צד כשנגר. באכמאן האט אויך ערפאלגלאז געפרובט צו ערמארדען דעם פראקוראר. דאס איז ארויסגעטרעטען אין דעם פראצעס און איז נאכ־דעם בעגאנגען זעלבסטמארד.

די יודישע קאמוניסטען אין בוכארע
בעזוכען די שוהלען יעדען שבת

מאסקווע, (יט"א) די קאמוניסטישע בעוועגונג צווישען די יודען אין בוכארע איז א זעהר קליי־נע. לויט די אפיציעלע ציפערען פון דער צענטראל קאמיסיע פון דער קאמוניסטישער פארטיי אין בוכ־ארע, זענען אין גאנץ בוכארע איצט פערדאן 113 יודישע קאמוניסטען. זיי בעשטעהען מעהרסטענ־טיילס פון האנדווערקער, וועלכע זענען נאך פרום און קומען אלע שבת אין שוהל אריין דאווענען.

צווישען דער יוגענד איז די קאמוניסטישע בעוועגונג שטארקער, דער „קאמסאמאל" צעהלט אין בוכארע 800 יודישע מיטגלידער. עס עקזיסטירען אין סאמארקאנד און אין אלט־בוכארע יודישע יוד־גענדליכע קאמוניסטישע קלובען, דראמאטישע קריי־זען און ספארט־גרופען. איבער טויזענד יודישע קינ־דער זענען אין בוכארע אנגעשלאסען אין דער קאמו־ניסטישער פיאנערען־ארגאניזאציע, א בעדייטענדע צאהל יודען געפינט זיך איצט אין בוכארע און די סאוויעטען אלס מיטגלידער.

בילדער פון פאריז
דער באל פון שווארצע מענשען

גרוים איז די בלאמע און פיל מענשען וואר־טען דארט. פונקטעסטווענען אוועגער־צייט, ווען די פרעגנסט אומיצען אויף די בלאמע, ענטפערט ער דיר מיט א פראגע:

דער נעגער־באל?

און דערביי שוויכט ארויף א מאדנע שמייכעלע אויף זיינע ליפען. ווי ער וואלט דיך געכאפט ביי עפעס א חטא, ביי א גנבה. דו האסט, אגב, אלייז נישט בעמערקט, אז פרעגענדיג, אויף דער גאס, איז דיין שטימע שטילער געווארען ווי דו וואלסט איהם געפרעגט אויף אנ'ארט, וועמענס ארדעס עס פרעגט זיך נאר צוטרויליך און געהיימנישפול.

פארוואס די גאנצע מיסטעריע? איז דער נע־גער־באל נישט קיין באל ווי אלע בעלער אין פא־ריז? פארוואס זאל מען זיך מיט איהם שעהמען מעהר ווי מיט אלע בעלער אין פאריז?

* * *

דריי מאל א וואך קומען זיך די נעגערס צוזאמ־מען טאנצען אין די בלאמע. דאס איז זייער באל. אין א הינטער־זאל, אריינקומענדיג דורך א קאַ־פע, געהט מען אריין אין א זאל מיט א גאלעריע פאר דער טיר שטעהען אויטאס און פאליצי־צווישען צעה; און האלבע נאכט ברענגען די אוי־טאס אהינצו ווייסע און שווארצע, אלע שאפערס קענען דעם אדרעס פון שווארצען באל.

א קליינער, אבער שרייענדער ארקעסטער פון האלע נעגערס בעווארפט מיט זשאז־טענער דעם גאנצען זאל. ביי די זייטען — טישלעך מיטפאר־לעך. מענער און פרויען — אלע רויכערען. פון די טישלעך רייסען זיך אפ פארלעך, שטרעקען זיך אוים די הענד און ווערען פערשלעפט אין טאנץ.

מ'פיהלט ממש, אז די נעגער־קאפעליע איז ביי זיך. שפילט פאר אייגענע. די ברעכט טענער אר־בער טענער און הויבט מענשען פון די בענקלעך. מ'מוז ווירקליך האבען שווערע פים, כדי זיך נישט צו וועלען אויפהויבען פון בענקעל.

פיסלעכווייז ווערט דער זאל פול. עם קומען שעהנע פראנצויזישע וועלט — דאמען, וואס רעצען זיך אויבען ביי די שאמפאניער־טישלעך. זיי קו־מען אין העלע מאלעטען. וואס שלאגען זעהר אפ אויף דער שווארצקייט פון די נעגערס. באלד ווע־רען זיי ארומגערינגעלט פון די איבערהעפליכע נע־גערס, וואס טאנצען ארום מיט א מאלפישער גע־שווינדקייט. אט די דאמען זענען סיגוב איבער־געוועסינטע טעמפעראמענטען. וואס קומען זוכען נייע עמאציעס, דא צווישען די נעגערס. דאס זע־נען בלאזירטע פרויען, וואס האבען שוין געשוועהען און געמוזט אלץ, וואס פאריז האט צו זעהן און צו טון און געשמעקט און אלע קנייפעס פון הייסען מאנמארטר, פערזוכט פון אלע זינד און קער־פערליכע פערגעניגענס. איצט קומען ווי דא אהער צווישען די שווארצהויטיגע מענשען, זיי לאזען זיך איינלאדען פון די שווארצע, און ער לאזען די נעגערס אליין איין. דער אויסגעקליבענער נעגער־לאכט תמימות'דיג און אידיאטיש און זיינע ווייס־רויטליכע אויגען ציהען זיך אן מיט די רויטליכע אדערען און בעקומען אנ'אומבעוועגליכקייט פון פארצעלאן.

און דאס טאנצענדע ראד ווערט וואס אמאל נע־ריכטער און זאל. עס קומען אן נעגערטעס און פונקטע קאליר'ען אנגעטוהן. מ'הערט קנאפ־וואס רעדען צווישען זיך. די נעגערס און ווי זיי וואלטען זיך גע־שעהמט פאר זיך אליין. זיי „האקען" בעסער א „רזשאר־פראנצויזיש". דער גאנץ ווערט הייסער, קאכעדיגער. דער ארקעסטער קוויטשעט. זעגט היסטעריש איין טאן נאכ'ן צווייטען. ער צינדט פלאמען אין זאל. די פארלעך טאנצערס זענען גע־מישט. ווייס מיט שווארץ, ווייסע פרויען, שווארצע מענער. דער נעגער טאנצט כלומרשט קארעקט מיט זיין ווייסער דאמע זיין אויבער־קערפער בעוועגט זיך כמעט נישט. און נעגענטייל זיין האלז איז אויסגעצויגען אין דער הויך, און זיינע הענער רידערען כמעט נישט אן די דאמע, דערפאר אבער „ארבייט מעשים" זיין צווייטער העלפט קער־פער. ווי זיינע פים וואלטען כסדר געפאלען און זיך אויפגעהויבען. ער שלייערט מיט זיי ווי מיט „לאקשען" פון א קאנטשיק.

און בעת אלע טאנצען ארום זאל, טאנצט ער מיט זיין פארטנערישע אויף איין ארט. פיר פים ווי שלאנגען ווארפען זיך, צאפלען זיך און דרעהען זיך. זיי געהען דאכט זיך און שטעהען דאך אויף איין ארט. און די ווייסע פרוי זוינגט אוים דעם גאנצען הענגל פון טאנץ. איהר ווייס פנים שלינגט דעם שווארצען געקרייזעלטען קאפ פון נעגער. זיין בולדאג־פנים איז בעלויכטען אינגאנ־צען פון א שווארצען פייער. דאס לעדער פון זיין פנים ווערט איבערגעצויגען ווי מיט בוימאייל.

און די ווייסע מאפעס טאנצענדיג, די לאזט זיך פאלען אין די שטארקע ארעמס פון דעם נעגער, וואס האלט זי אונטער, זי טאנצט מיט געשמאק פון פארוואונדערונג, דער טאנץ איז ממש שיכור פון שווארצען טאנץ. איהר קערפער יאגט פון זיך א פלאם. זי פיהלט אפשר נארנישט ווי איהר פארט־נער ועצט זי אוועק אין א פערמאטערטע אויף דער הויך, אויף א בענקעל.

א שווארצער מאטראז דרעהט זיך אין זאל און זוכט זיך א טענצערין. ער קוקט אן די פרויען מיט שלעכטע מחשבות. פרויען אנטלויפען פון איהם מיט געמאכטער צניעות. א שווארצער אפי־ציר טאנצט ערנסט אנ'אויסגעלאסענעם טאנץ. ער פיהרט איז זיינע ארעמס א בלאנדע פרוי מיט א פורעל־קאפ. וועמענס קלייד איז אויסגעשניטען איז רוקען ביז א העלפט פון קערפער. די ווייסע פרוי קוקט איהם אן מיט דאנקבארקייט.

מיט גרוים דרך ארץ בעציהט זיך דער נעגער צו דער ווייסער דאמע. ער ווייסט, אז נישט פאר זיינע גייסטיגע אייגענשאפטען האט איהם די ווייסע פרוי דערהויבען אלס פארטנער צו זיך. ער ווייסט דאס און ער האלט זיך זעהר איידעל, מיט א געטרייער דינער פיהרט ער אוים וואס די ווייסע דאמע הייסט איהם. „זיץ" — זעצט ער זיך. „שטעה"! — שטעהט ער. און טאנצט ער מיט דער ווייסער דאמע, פיהלט ער שוין ווען מ'מען ארויפ־לייגען די האנד אויף איהר. עפעס קריכט ער נאר די ווייסע דאמע ווי א הינטעל. אזא זעלבסט־ווירדע, עס פיהלט זיך אין די פארלעך דער קער־פער איז דאס געקויפטן.

און יעדער שווארצער נעהמט אויף זיך די שקלאפען־ראלע און פיהרט אוים בוכשטעבליך דעם רצון פון דער פרוי. ער איז נישט קיין מענש, נאר א מעכאניזם, אנ'אינסטרומענט, אנ'אויטאמאט, ווי א הינטעל שמעקט ער ארום דער ווייסער דאמ־מע, ווי א הינטעל קושט ער די זשערנע און בע־לעקט זיך זיין מאפסיש פנים, ווי א הינטעל נאך קעם ער אריין זיין שווארצע מארדע אין די פיר־סע שעהנקייטען פון דער פרוי. און ווי א הינ־טעל, וועלכען מ'האלט אויפ'ן שטריקעל, האלט ער זיך צוגעבונדען צו דער פרוי. טרעם פון איהר נישט אפ. וויקעלט זי. טוליעט זי. טאנצט מיט איהר. זי פיהלט זיך נאך זעהר געשמייכלט פון זיין פאלש.

* * *

ארים זענען די מענשען, וועלכע עס בלייבט נישט קיין אנדער תענוג, ווי זוכען עמאציעס אין די ארימס פון נעגער.

ב. פראנק.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך
28
א
סיון תר"ץ

מאי
זון-אויפגאנג 3.30
זון-אונטערגאנג 7.35

באנקראטען און פראל־אנגאציעס פון האנדעלס-געריכט

אויף דער לעצטער סעסיע פון האנדעלס־געריכט איז ערקלערט געווארען פאר באנקראט ש. האלבערג, נאוואמיעיסקא 3, געשעפט פון מאנופ־קאנפעקציע. האלבערג איז שולדיג ליוועראנטשען 2.500 זל. פאר פינף פראטעסטירטע וועקסלען. דעם 3־טען יולי 1929 האט האלבערג אין גע־ריכט בעקומען א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען וועלכע איז שפעטער 2 מאל פראלאנגירט געווארען ביז'ן 3־טען אפריל. און ערשט נאכדעם זיינען צום פראטעסט איינגע וועקסלען. דער טערמין פון באנקראט איז פעסטגעשטעלט געווארען דערווייל אויף דעם 20־טען מאי אלס ריכטער־קאמיסאר איז בעשטימט געווארען דער האנדעלס־ריכטער י. פעטערס, און קוראטאר — אדוו. סטיפולקאווסקי, האלבערג איז בעשטימט געווארען אונטער פאליציי־אויפזיכט.

* * *

אויף זיין אייגענער בקשה איז ערקלערט גע־ווארען פאר באנקראט יוזעף קליינער, געשעפט פון אייזען, נאוואמיעיסקא 12 און 27. דעם 14־טען פע־ברואר האט קליינער בעקומען א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען; דעם 6־טען סעפטעמבער איז ער א־רויסגעקומען מיט די בעל־חובות און האט זיך פערפליכטעט צו בעצאהלען 70 פראצענט אין 7 ראטעס יעדען קווארטאל, פון וועלכע די ערשטע ראטע איז פעליג געווען דעם 20 נאוועמבער 1929 די צווייטע ראטע וועלכע איז געווען פעליג דעם 20 מערץ, האט שוין קליינער נישט געצאהלט. דער בילאנס שליסט זיך מיט דער סומע 192.000 זל. מיט א דעפיציט פון 12 טויזענד זל.

דאס געריכט האט קליינערן ערקלערט פאר באנקראט פון 14 פעברואר 1914 י. אלס ריכטער־קאמיסאר איז בעשטימט געווארען דער האנדעלס־ריכטער י. פעטערס, און אלס קוראטאר — אדוו. רומשעוויטש. קליינער איז בעשטימט געווארען אונ־טער פאליציי־אויפזיכט.

* * *

מאקס מאנדעל האט פערלאנגט צו ערקלערען פאר באנקראט די פירמע "קרושע און מאנדל." פאב־ריק פון ריקסען אין זגערזש. זעהט אויס אז די צדדים האבען זיך אליין פערגליכען און צום פראצעס איז נישט געקומען. לויט'ן פערשלאג פון מאנדעלס אד־וואקאט איז די פאדערונג פון מאנדעל דורכ'ן גע־ריכט נישט בעטראכט געווארען.

* * *

דעם 20־טען מאי איז ערקלערט געווארען באנקראט די פירמע „ה' בערנט און שותפים" פאב־ריק פון מאשינען אין לאדז אויף מארגאזש 17. דער בעפולמעכטיגטער פון דער פירמע „בערנט" אדוואקאט קאביאלינסקי האט בייגעלעגט א רעקורס אין וועלכען ער האט בעוויזען אז דער קרעדיטאר וועלכער האט דעם באנקראט פערלאנגט איז אינ־גאנצען בעפרידיגט.

דאס געריכט האט דעם רעקורס נאכגעקומען און אפגעשאפט די פעראָרדנונג וועגען באנקראט פון דער פירמע בערנט.

* * *

די טעג האט זיך בעוויזען א נאטיץ אין דער פרעסע וועגען באנקראט פון יצחק רובין און וועגען דעם אז דאס געריכט האט בעשלאסען דעם באנ־קראטירטען רובין ארייננצועצען אין ארעסט פאר בעל חובות. ווי מיר דערוויסען זיך, האט זיך די גאנצע מעלדונג אריינגעכאפט על פי טעות. דאס געריכט האט בעשלאסען רובינען אפצוגעבען אונטער דער אויפזיכט פון דער פאליציי.

ווידער אפראצעס וועגן אפאבאר-אפערע

פערמשפט דעם קאפראל יוזעף דיראק

(2) נעכטען האט דאס לאדזער מיליטער־גע־ריכט בעטראכט דעם פראצעס געגען סאניטאר־קאפ־ראל יוזעף דיראק, וועלכער איז בעשולדיגט גע־ווארען, אז דינענדיג אין דער באקטעריאלאגישער א־טיילונג אין לאדזער קריגס־שפיטאל האט ער געגעבען ידיעות דער „מאכערקע" בענטשקאווסקא וועגען דעם אויסגאנג פון דער אנאליזע פון פאבאר־פליכטיגען שלמה גאלדבערג, און דערפאר בעקומען הונדערט זלאטעס. ווייטער איז דיראק בעשולדיגט געווארען, אז פאר נעמען די אנאליזע פון פאבאר־פליכטיגען עלס־נער, האט ער איהם געגעבען פראשקעס, כדי ארויס־צורופען א קראנקהייט. דאן האט ער מיטגעטיילט דער פרוי בענטשקאווסקא אז עלסנער האט בעקו־מען קאטעגאריע „צע" און דערפאר בעקומען 145 זל. דער דריטער חטא וואס איז פארגעווארפען גע־ווארען דיראק'ן איז — אז ער האט בעקענט דעם פאבאר־פליכטיגען קאמועל סערעיסקי מיט דער פרוי בענטשקאווסקא און צוזאמען מיט זיי ארומגערעדט די פראגע ווי אזוי צו בעפרייען סערעיסקין פון מי־ליטער־דינסט. סערעיסקי איז טאקע דורך מאיאר וואלאשינאווסקי בעפרייט געווארען אויף דער פאבאר־קאמיסיע אין קאנ'ן און בעקומען קאטעגאריע „דע".

דער אנגעקלאגטער דיראק איז זיך מודה אז ער האט געוואוסט דער פרוי בענטשקאווסקא וועגען אויס־גאנג פון דער אנאליזע פון פאבאר־פליכטיגען גאלד־בערג, אבער קיין געלד דערפאר האט ער נישט בע־קומען. ס'איז אמת, אז פרוי בענטשקאווסקא האט איהם צוגעזאגט א גרעסערע סומע געלד, אז גאלד־בערג וועט בעפרייט ווערען פון מיליטער. בענטש־קאווסקא האט איהם אפילו צוגערעדט, אז ער זאל פעלשען די אנאליזע ער האט אבער דאס נישט געטאן. בעת דער אויספארשונג האט ער אנדערש געטענה'ט ווייל מ'האט פון איהם פשוט געצוואונ־גען זיך מודה צו זיין, אז ער האט בעקומען געלד, דאגעגען לייקענט דער בעשולדיגטער קאטעגאריש אז ער זאל האבען געגעבען דעם פאבאר־פליכטיגען עלסנער פראשקעס כדי ארויסצורופען א קראנק־הייט.

דיראק איז זיך ווייטער מודה, אז ער האט בעקענט סערעיסקין מיט דער פרוי בענטשקאווסקא און דערפאר בעקומען 500 זלאטעס, ער איז אויך דערביי געווען ווי פרוי בענטשקאווסקא האט געזאגט, אז פון די 800 דאלאר וואס זי וועט בעקומען פון סערעיסקין וועט זי א גרויסע סומע מוזען אפגעבען דעם מאיאר וואלאשינאווסקי.

דער ערשטער עדות פולקאווניק ד"ר מילא־דראווסקי ערקלערט, אז אין יאהר 1927 האט זיך צו איהם געווענדעט איינער פון זיינע מיטארבייטער מיט אנ'ערקלערונג, אז מ'בעפרייט פאבאראווע פון שפיטאל. די אויספארשונג האט טאקע פעסט־געשטעלט אז די אנאליזע פון איינעם פון די פא־באראווע איז געפעלשט געווארען. דער עדות האט געהאט א פערדאכט אויף קאפראל דיראק און האט איהם דערפאר ארויסגעשיקט פון שפיטאל.

דאן ווערט אויסגעהערט דער פאבאראווע שלמה גאלדבערג, ער ערקלערט אז ער האט דיראק'ן נישט געגעבען קיין שום געלד און פון איהם נישט בעקומען קיין שום פראשקעס.

פארזיצער: אפשר האט אייך איינע פון די פארמהערציגע שוועסטער געגעבען פראשקעס.

גאלדבערג: ניין, די שוועסטער האבען מיר נאר געמאכט איינשפריצונגען.

דאן ווערט אויסגעהערט יוליוש עלסנער, דער פאטער פון פאבאר־פליכטיגען עלסנער.

פארזיצער: צי קענט איהר פרוי בענטשקאווסקא

עדות: ניין.

— צי האט איהר עמעצן א מאכער געגעבען געלד, כדי אייער זוהן זאל בעפרייט ווערען פון מיליטער־דינסט?

— ניין.

— פארוואס האט איהר אין דער זשאנדארמע־ריע געזאגט, אז איהר האט געגעבען א מאכער 300 דאלאר?

— איך האב דעמאלט געהאט היץ, און האב אליין נישט געוואוסט, וואס איך שרייב אונטער.

דאן ווערט אויסגעהערט דער פאבאר־פליכ־טיגער עוגעניוש עלסנער, ער ערקלערט, אז ער האט קיינעם קיין געלד נישט געגעבען, בענטשקאווסקא האט איהם געפיהרט אין שפיטאל אריין און איהם דארט בעקענט מיט א מיליטער־מאן, אויב דאס איז געווען דיראק, ווייסט ער נישט. דיראק איז ביי איהם קיינמאל אין דער וואוינונג נישט געווען.

פארזיצער: צי האט איהר אין שפיטאל בעקומען פראשקעס פון קאפראל דיראק?

עדות: איך האב גארנישט פון די דאזיגע פראשקעס.

— בעת דער אויספארשונג האט איהר אבער דאך עטליכע מאל געזאגט, אז דיראק האט אייך גע־געבען פראשקעס.

— די זשאנדארמעריע האט ביי מיר אויסגע־פרעסט די ערקלערונגען, ביים אויספארשונגס־ריכ־טער האב איך בעשטעטיגט מיינע ערשטע ערקלערונ־גען, ווייל איך האב נישט געוואלט דערצעהלען, אצט ערק־לער איך קאטעגאריש, אז איך האב קיין פראש־קעס פון דיראקן נישט בעקומען.

אדוו. נאווארסקי: ווי לאנג האט מען אייך געפארשט אין דער זשאנדארמעריע?

עדות: פון 9 פריה ביז 6 אזייגער אין אבענד־ רייס.

אדוו.: האט מען אייך געגעבען עסען?

עדות: ניין, איך האב גארנישט בעקומען.

אין דעם מאמענט ווענדעט זיך דער פראקוראר צום געריכט, אז דער עדות עוגעניוש עלסנער זאל ארעסטירט ווערען און אפגעשיקט ווערען צום אויס־פארשונגס־ריכטער, ווייל ער גיט היינט גאנץ אנ־דערע ערקלערונגען, ווי ער האט געגעבען בעת דער אויספארשונג, ס'איז דעריבער פערדאכט א גרונד צו טראכטען, אז עלסנער גיט פאלשע ערקלע־רונגען פאר'ן געריכט.

דאס געריכט בעשליסט איבערצושיקען אפ־שריפטען פון פראטאקאל, אויספארשונג און גע־ריכטס־פערהאנדלונג צום פראקוראר, כדי צו פיה־רען א פראצעס געגען עלסנערן פאר פאלש עדות זאגען. דער עדות ווערט אבער אצט בעפרייט.

דאן ווערט אויסגעהערט דער פאבאר־פליכטי־גער מאקסימיליאן סערעיסקי. ער ערקלערט, אז ער קען נישט די פרוי בענטשקאווסקא. די קאטעגאריע „בע" האט ער בעקומען אויף דער פאבאר־קאמיסיע אין קאנסק דורך מאיאר וואלאשינאווסקי.

דער עדות פרוי בענטשקאווסקא ערקלערט, אז זי קען נישט קיין דיראק און האט אויך נישט מיט סערעיסקין אונטערהאנדעלט וועגען בעפרייען זיין זוהן פון מיליטער־דינסט, זי האט גאר דעמאלט גע־רעדט וועגען קויפען א פארטיע סחורות.

נאך די רעדעס פון פראקוראר קאפיטאן ביכא־סקי און אדוואקאט ד"ר נאווארסקי טראגט דאס געריכט ארויס אן אורטייל, לויט וועלכען דער אנגע־קלאגטער קאפראל דיראק ווערט בעשטראפט: 1) פאר אויסזאגען די פרוי בענטשקאווסקא די קאטעגאריע פון פאבאר־פליכטיגען שלמה גאלדבערג אויף א יאהר מיט 6 חדשים טורמע, 2) פאר אויסזאגען דער פרוי בענטשקאווסקא די קאטעגאריע פון פאבאר־פליכטיגען עוגעניוש עלסנער — אויף 1 יאהר מיט 6 חדשים טורמע, 3) פאר בעקענען פרוי בענטש־קאווסקא מיט סערעיסקין כדי צו אונטערהאנדלען וועגען בעפרייען דעם לעצטען פון מיליטער — אויף 9 חדשים טורמע. אין אלגעמיין איז דיראק פערמשפט געווארען אויף אנדערטהאלבען יאהר תפיסה, דעגרא־דירען צו דער מדרגה פון א געוועהנליכען זעלנער און פערכענען די 13 חדשים פאר־ארעסט.

דיראק איז אויפ'ן פערשלאג פון פראקוראר גלייך ארעסטירט געווארען.

די לאגע אין די פאבריקען

(2) אין די פאבריקען, וואס געהערען צום גרויס־אינדוסטריעלער־פערבאנד זענען די פאר גע־וואך געווען בעשעפטיגט: אין די וואל־פאבריקען 13.088 ארבייטער, אין די בוימוואל פאבריקען — 50.035 ארבייטער.

אין דער בוימוואל אינדוסטריע האבען צו 6 טעג געארבייט 11 פאבריקען; 5 טעג — 11 פאברי־קען; 4 טעג — 10 פאבריקען און 3 טאג אין וואך — 5 פאבריקען.

אין דער וואל פראנזשע האבען א גאנצע וואך געארבייט 11 פאבריקען, 5 טאג אין וואך — 7 פאבריקען; 4 טאג — 3 פאבריקען; 3 טאג — 4 פאבריקען.

אין דער בוימוואל אינדוסטריע האט זיך די צאהל ארבייטער פערגרעסערט אויף 184, און די וואל־אינדוסטריע פערקלענערט אויף 43 פערזאן.

א ביסעל א גרעסערע בעשעפטיגונג איז גע ווען אויך אין די בוימוואל־ און וואל־שפינערייען.

א „מאכער" וואס וועט אפזיצען 1 יאהר תפיסה

16 ([2]) עטלעכע צייט צוריק איז פארגעקומען א באנדיטען - אנפאל אין דער לאדזער סביבה דער פאליציי איז געלונגען פעסטצושטעלען, אז די אויס־פיהרער פונ'ם אנפאל זענען געווען דער פאטער און זוהן גרינבערג פון דארף ברוזשאו לאדזער קרייז און מ'האט זיי ארעסטירט. די טאכטער האט זיך דאן אנגעהויבען בעמיהען צו בעפרייען זיי אויף קויציע. א געוויסער וויקטאר וועסאלאווסקי, א קאנדוקטאר, דערוויסענדיג זיך וועגען דעם, האט איהר פארגעשלאגען זיין מיטהילף. ער האט איהר דערצעהלט, אז ער איז 16 יאהר נאכ־אנאנדער געווען סעקרעטאר פון לאדזער קרייז - געריכט און קען דערפאר בעפרייען בידע פון טורמע. דערווייל האט ער גענומען אויף הוצאות און האט אזוי ארום אנגענומען 660 זל.

ווען ס'זענען אדורך א פאר חדשים און מ'האט די גרינבערגס נישט בעפרייט האט פרל. גרינבערג זיך געווענדעט צו אדוו. קאביאלינסקי, וועלכער האט אנ־געקלאגט וועסאלאווסקי'ן אין קרייז - געריכט. נעכ־טען איז פארגעקומען דער פראצעס. ריכטער קאזלאווי־קאראטקעוויטש האט וועסאלאווסקי'ן פערמשפט אויף 1 יאהר תפיסה.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) ליפעץ, (פיעטריקאווער 193); מילער, (פעטריקאווער 46); גראשקאווסקי, (קאנסטאנטינער 15); פערעלמאן, (ציגעל גאס 64); נייווראווסקי, (אלעקסאנדראווסקא 37); יאנקעלעוויטש, (אלטער מארק 9).

נויטיג
א שדכן
אפערטען אפצוגעבען אונטער נומער 1.

ווער שטעלט זיך היינט צו די פאבאר-קאמיסיעס?

היינט, מיטוואך, דארפען זיך שטעלען פאר דער פאבאר־קאמיסיע נומער 1, אויף זאקאנט־נע 82, די מענער פון יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 5־טען פאליציי־קאמי־סאריאט, און זייערע פאמיליען־נאמען הויבען זיך אן אויף די אותיות

K

פאר דער פאבאר־קאמיסיע נומער 2, אגרא־דאווע 34, דארפען זיך שטעלען די מענער פונ'ם יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 7־טען פאליציי־קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען־נאמען הויבען זיך אן מיט די אותיות

היינט S

פאר דער פאבאר־קאמיסיע נומער 3, אלעיע קאשטשושקי 21, דארפען זיך שטעלען אלע מענער פון קאטעגאריע B פון יאהרגאנג 1907 וואס וואוי־נען אין 3־טען פאליציי־קאמיסאריאט

פון A ביז M איינשליסליך

מארגען, וואס וואוינען אין 3־טען פאליציי־קאמיסאריאט מיט די אותיות

מארגען, צוליב חגא, אמטירען נישט די פאבאר־קאמיסיעס.

די פאבאר־קאמיסיעס הויבען אן אמטירען 8 זייגער אין דער פריה. די פאבאר־פליכטיגע דארפען זיך שטעלען מיט די פערזענליכע דאקו־מענטען, אדער צייגנישען, ארויסגעגעבען דורכ'ן פאליציי־קאמיסאריאט, וועלכע בעשטעטיגען די אי־דענטישקייט פון דער פערזאן מיט די מיליטערי־שע אדמיניסטראציעס, רעגיסטראציע־צייגנישען, וועל־כע זענען אויסגעשטעלט דורכ'ן מאגיסטראט פון לאדז.

פרוי בענטשקאווסקא בעפרייט אויף קויציע

(ל־ע) ווי בעוואוסט איז פרוי בענטשקאווסקא ארעסטירט געווארען ביז ס'וועט פארקומען איהר פרא־צעס. דאס לאדזער קרייז - געריכט האט די בקשה פון איהר אדוואקאט צו בעפרייען זי אויף קויציע אפגעווארפען. פרוי בענטשקאווסקא האט די דעציזיע אנגעקלאגט אין ווארשאווער אפעלאציע - געריכט און דאס אפעלאציע־געריכט האט בעשלאסען ארויסצולאזען זי אויף קוי־ציע פון דריי טויזענט זל. די קויציע איז איינגעצאהלט געווארען און פרוי בענטשקאווסקא איז שוין נעכטען בעפרייט געווארען.

מארד, אדער זעלבסטמארד?

1 ([—]) אין רזגא פאביאניץ האט א פויער בע־מערקט צופעליג אין ברונעם אויף אלעקסאנדראווסקא דרייצעהן, וואס געהערט צו פיאטר גודריי אז ס'שטעקט ארויס א פוס אין א שטיוועל. מ'האט וועגען דעם מיטגע־טיילט דער פאליציי, וועלכע האט ארויסגעצויגען פון דארט א טויטען און פעסטגעשטעלט, אז דאס איז דער זוהן גודריי, נעכטען איז ער ארויס פון דער־היים און קיינעם גארנישט געזאגט, אזוי ווי ער פלעגט אפטמאל אוועק פון דער היים אויף א לענגערע צייט, האט זיך קיינער נישט בעאומרוהיגט, וואס ער איז נישטא. פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג צי דא האט מען צו טון מיט א מארד צי זעלבסטמארד.

אויף „רעקלאמע-אויספערקויף"

(מ) דער אינדוסטריע־אמט ביים מאגיסטראט דערמאהנט, אז אויף אויספערקויפען א. נ. „ווייסע וואך", „14 טעג", „רעקלאמע־אויספערקויף" א.א.ז. דארפען בעקומען א ספעציעלע ערלויבניש פון אינ־דוסטריע־אמט. פאר עובר זיין אויף דער פעראָרדנונג דראהט א געלד־שטראף און ארעסט.

שרה רבקה גוטער

זונטאג ביינאכט איז געשטארבען אין עלטער פון 48 יאהר שרה רבקה גוטער, די פרוי פון בע־קאנטען ציוניסטישען טוער און מיטגליד פון ציו־ניסטישען ועד עירוני, בנימין גוטער.

די פערשטארבענע איז געווען אנ'אקטיווע ציוניסטישע טוערין און האט זיך אקטיוו בעטיי־ליגט אויך אין פיל וואוילטעטיגע אינסטיטוציעס. איהרע קינדער האט די פערשטארבענע ערצויגען אין נאציאנאלען גייסט. איין זוהן איהרער איז אלס חלוץ אפגעפאהרען קיין א"י. דער טויט פון פרוי גוטער האט ארויסגערופען א טרויער אין די קרייזען, וואו זי איז געווען טעטיג.

ת.נ.צ.ב.ה.

דעם צווייטען טאָג שבועות אין העלענאָוו

די גראַנדיעזע יודישע גאַרטען-פּערוויילונג מיט די גרעסטע און שענסטע אַטראַקציעס

(—) אַלע פאָרבערייטונגען זיינען שוין געמאַכט. דער העלענאָווער פּאַרק איז שוין ספּעציעל צוגעגרייט געוואָרען אויפצונעהמען די טויזענדער בעזוכער וועלכע וועלען וואַרפען צו דער גרעסטער יודישער גאַרטען-פּערוויילונג, וועלכע וועט פאָרקומען דעם צווייטען טאָג שבועות.

די אילומינאַציע און דעקאָראַציע פון נאַכטען איז געמאַכט געוואָרען לויט ספּעציעלע פּלענער און בעזונדערע עלעקטרישע אינסטאַלאַציעס. טאַנץ ספּעציעל איינגעאָרדענט געוואָרען אַ פּאַרקעט אין איינעם פון די גאַרטען-טיילען, וואו דאָס פּובליקום האָט אויך דער פרייער לופט קענען פערברענגען ביים טאַנצען די נייעסטע טענץ. טויזענדער פון פערשידענע עפיערווערקען וועלען זיין אויף וואַסער און איבער אַנדערע פּונקטען אין גאַרטען. עטליכע אָרקעסטערס אין פערשידענע פּונקטען וועלען פערהילכען די לופט מיט די שענסטע קאָנצערט-שטיקער, אַ חוץ דעם רושאַ-אָרקעסטער ביי די טענץ.

וואָס שייך די אַטראַקציעס האָבען מיר שוין איבערגעגעבען, אַז קיין שום גאַרטען-פערוויילונג וועט נישט קענען קאָנקורירען מיט דער דאָזיגער פערוויילונג, אַן אָריגינעלער לונאַ-פּאַרק מיט אַלע פּערוויילונגס-ערטער וועט ספּעציעל צוגעגרייט.

אויף אַן אַנדער אָרט וועלען זיין צוגעגרייט די גרויסע ספּאָרט-אימפּרעזעס און קודם כל דער גרויסער רינג-קאַמף-טורניר פון די לאָדזער ספּאָרט-פעראיינען, אין טורניר וועלען אַנטיילנעמען 7 ספּאָרט-פעראיינען מיט 35 רינג-קעמפער, וועלכע וועלען זיך פערמעסטען וועגען דער מייסטערשאַפט פון לאָדז אין פראַנצויזישען רינג-קאַמף, אַ חוץ דעם וועלען פאָרקומען גימנאַסטישע איבונגען פון די בעסטע לאָדזער פאַרמאַציעס, שווער-אַטלעטישע פערמעסטונגען און אַנדערע ספּאָרט-אימפּרעזעס.

אַזאַ גראַנדיעזן פּראָגראַם זעהט פאָר די גרעסטע יודישע גאַרטען- און ספּאָרט-פערוויילונג אַ. נ. „זון, לופט, גרינס, ספּאָרט", וועלכע קומט פאָר דינסטאָג, דעם 3. יוני, צווייטען טאָג שבועות פון איינס אַ זייגער מיטאָג ביז שפּעט אין דער נאַכט אַריין.

מעמאָריאַל פון קריסטליכע קליינהענדלער

וועגען סאָדע-וואַסער-געוועלבער

1 ((2) בעת'ן פעסטשטעלען די האַנדעלס - שעהן האָבען די קריסטליכע קליינהענדלער זיך אַנטקעגנגעשטעלט, אַז מ'זאָל נישט ערלויבען איינאָרדנען סאָדע-וואַסער פערקויפשטעלען, ביי די געוועלבער, כדי מ'זאָל נישט קענען האַנדלען נאָך 7 אַ זייגער איז אָוונד.

איצט האָט זיך דער קריסטליכער קליינהענדלער-פעראיין געווענדעט מיט אַ מעמאָריאַל צום אינערן-מיניסטעריום אין וועלכען די ווייזען אָן אַז די סאָדע-וואַסער געוועלבער וועלכע זיינען אָפען פון 11 אַ זייגער אין אָוונט פערקויפען אויך קאָלאָניאַל - אַרטיקלען און דייסען אונטער דערמיט די עקזיסטענץ מעגליכקייט פון די קאָלאָניאַל - געוועלבער, וועלכע קענען אָפען נאָר ביז 7 אַ זייגער אין אָוונט.

אַ פייערונג אין „חשמונאי"

(—) די טעג איז פאָרגעקומען די פייערליכע פערגעזעגנונג פון נייעם לאָקאַל פון יודישען טורך און ספּאָרט-פעראיין „חשמונאי" אויף גדאַנסקאַ 40.

„חשמונאי" געפינט זיך איצט אין אַ גרויסען, הערליכען, ניי אויסגעמאַנטירטען לאָקאַל, וואָס וועט געבען די מעגליכקייט דעם רעגמאַנטע פעראיין אויף ווייטערדיגער ענטוויקלונג.

צו דער פייערונג איז געקומען ד"ר ראָזענבלאַט, פאָרשטעהער פון די היגע אַלגעמיינע ספּאָרט-אינסטאַנצען, פון מלוכה'שען אַמט פאַר פיזישע ערציהונג, פון פיל היגע ספּאָרט אָרגאַניזאַציעס א. א. וו.

די פייערונג האָט געעפענט מיט אַ לענגערער רעדע דער פרעזעס פון „חשמונאי" לאָזניק יאָעל, ער האָט אָנגעוויזען אויף די שוועריקייטען וואָס דער יונגער פעראיין האָט געהאַט איבערצומאַכען און אויף די ערפאָלגען פון דער אַרבייט, וועלכע איז ערנסט אָנגעפיהרט געוואָרען דורך דער פערוואַלטונג צו וועלכער ס'געהערען: לאָזניק יאָעל, ראָטבאַנד, פרישמאַן, האַנציגער, רעד. סט. קאַלושינער, קאַפּלאַנוויטש, זיידלער א. א.

דאַן זיינען פאָרגעקומען בעגריסונגען פון די פאָרשטעהער פון פערשידענע אינסטיטוציעס און די געסט האָבען זיך איינגעשריבען אין דעם אָנדענקבוך, וועלכע איז ספּעציעל צוגעגרייט געוואָרען צו דער פייערונג, דערביי איז מנדב געוואָרען גרעסערע סומעס לטובת „חשמונאי".

פרוי ראָטבאַנד האָט דאַ פערטיילט זשעטאָנען פאַר די פינג-פּאָנג-מייסטער פון חשמונאי און מיט אַ רעדע פון וויצע-פרעזעס ראָטבאַנד איז די פייערונג געשלאָסען געוואָרען.

אין דער פייערונג האָט אויך מיט גרויס ערפאָלג אַנטיילגענומען דער אָרקעסטער פון „בר-כוכבא".

ניי'ער אָרטאָדאָקסישער לעהר-אַנשטאַלט אין לאָדז

דאָס בעוואוסטע אָרטאָדאָקסישע לעהר-אַנשטאַלט „דרכי נעם" פון ג. א. ליס, וואָס איז זיך, פערהעלטנישמעסיג, אין משך פון אַ קורצער צייט בריים פונאַנדערגעוואַקסען און דערגאַנגען צו דער מדרגה פון אַן ערשטקלאַסיגען לעהר-אַנשטאַלט, קומט מיט אַ בשורה פאַר די ברייטעסטע קרייזען פון די אָרטאָדאָקסישע עלטערען אין לאָדז.

שוין מעהרערע מאָל האָבען זיך געווענדעט צעהנדליגער עלטערען פון אַנדערע שטאָט-ראַיאָנען צום ה' ג. א. ליס מיט דער בקשה, דאָס ער זאָל עפענען אַ צווייטען לעהר-אַנשטאַלט, וואו זייערע קינדער זאָלען קענען נעמען פון די למודי קודש און חול, וועלכע זיינען אין „דרכי נעם" אַזוי זעלטען גוט אַנטקעגנשטעלט, זיי האָבען אפילו אויסגעדריקט די גרייטקייט אריינצוטראָגען זייער מאַטעריעלע מיט-הילף, כדי מען זאָל זייער בקשה נאָכקומען.

אַזוי איז טאַקע מיט דער מאַטעריעלער הילף פון צענדליגער עלטערען און מיט דער גאַנצער ענערגיע און מיה פון זעהר פעהיגען שול-איינהאַבער ה' ג. א. ליס געשאַפען געוואָרען דער צווייטער „דרכי נעם" אין לאָדז, אויף אַלעיאַ 1. מאַי נומער 20, מיט דעם זעלבען גוט בעקאַנטען לעהרער-פּערסאָנאַל פון ערשטען „דרכי נעם", און אַן ערשטקלאַסיגען קאָמפּאַרט איינגעאָרדנטען לאָקאַל מיט אַלערליי...

די דאָזיגע ידיעה האָט אין אַלע קרייזען פון די אָרטאָדאָקסישע עלטערען, וועלכע האָבען געווינטשען טעכנישע און היגיענישע איינריכטונגען וואָרט מיט וואונדער אויף דער דאָזיגער געשעהען נישט, אַרויסגערופען אַ מוואַלרינע צופרידענקייט.

היינט פּאַוועל קאָכאַנסקי

אין פילהאַרמאָניע

היינט מיטוואָך, 8.45 אָוונט וועט דאָס מוזיקאַלישע לאָדז האָבען אַ גרויסע קונסטלערישע אַטראַקציע עם טרעט אויף אין פילהאַרמאָניע מיט איין איינציגען קאָנצערט דער צויבערער פון צווישען די וויאָלין-קונסטלער, דער אונפערגלייכליכער מייסטער אין דער פידעל קונסט דער וועלט בערימטער פּאַוועל קאָכאַנסקי.

דער פּראָגראַם פון היינטיגען קאָנצערט וועט דער בערימטער קינסטלער אויספיהרען די שאַפונגען פון: מענדעלזאָהן, שימאַנאָווסקי, רוואַלט און פון זיינע איינענע קאָמפּאָזיציעס.

לערן - יונגלעך - ציגיינישען פאַר מיליטער-„אָדראָטשעניעס"

(נח) די מיעוודוויזנע אין לאָדז האָט בעקומען אַ צירקולאַר אין וועלכען ס'ווערט אויפגעקלערט, אַז לערן יונגלעך דאַרפען צו די יערע בלויז ווענען אָדראָטשעניעס פון מיליטער ביילעגען ציגייגישען פון די גמינע-שפרעכענדע צעכען אָדער אינדוסטריע - קאָרפּאָראַציעס. דאָרט וואו אַזעלכע אינסטיטוציעס זיינען נישט ווערען די דאָזיגע ציגייגישען אַרויסגעגעבען דורך די אינדוסטריע - אַמטען פון דער ערשטער אינסטאַנץ אין די מיעוודוויזנע בעשטעטיגט זיי.

די בלויז דאַרפען אָפּגעגעבען ווערען נישט שפּעטער ווי דעם 1 יולי.

אַן אַפּצייכנונג-טאָג לטובת די שורעק-קינדער-היים

דעם פרייטאָג וועט פאָרקומען אַן אַפּצייכנונגס - טאָג לטובת די קינדער - היים אויפ'ן נאָמען פון י. שורעק, אין די דאָזיגע קינדער - היים, וואָס געהערט צום קוראַטאָריום פון די בעראַכאָוו - שולען געפינען זיך 60 קינדער אין עלטער פון 4 ביז 6 יאָהר, וועלכע בעקומען דאָרט אַ חוץ דערציהונג, אויך בעשפייזונג.

דער דאָזיגער דערציהונגס-אַנשטאַלט לעבט לעצטענס איבער אַ שווערען מאַטעריעלען קריזיס, וואָס שטערט דער ווייטערדיגער ענטוויקלונג פון קינדער - היים.

ס'איז דעריבער צו פערהאָפען, אַז די היגע יודישע בעפעלקערונג וועט ברייטהאַרציג אונטערשטיצען דעם פרייטאָגדיגען אַפּצייכענונגס - טאָג.

די אַקציע פון „רויטען-קרייץ" אין אַלעקסאַנדער

(—) אין אַלעקסאַנדער גענדט איצט די זאַמלונגס-אַקציע פאַר'ן רויטען קרייץ. דער מאַגיסטראַט און ה' האַראַמינסקי האָבען אין די יערע לאָקאַלען אַרויסגעשטעלט פּושקעס און קלעבען אויף זיי רעכנונגען מאַרקעס פון רויטען קרייץ.

די אַלעקסאַנדראָווער אַפּטיילונג פונ'ם רויטען קרייץ האָט זיי דערפאַר צוגעשיקט אַ דאַנק.

קומענדיגען מאָנטאָג וועט אין לאָקאַל פון דער פאָלקס-באַנק אין אַלעקסאַנדער פאָרקומען אַ פערזאַמלונג פון פאָרשטעהער פון אַלע אָרגאַניזאַציעס און פעראיינען, כדי צו אָרגאַניזירען די וואָך פון פּוילישען רויטען קרייץ" אין אַלעקסאַנדראָווער ראַיאָן.

WŁASNY INTERES

na fundamencie interesu ogółu

Premjowa Pożyczka Budowlana

na sumę

50.000.000 zł. w złocie

przeznaczona wyłącznie na kredyty dla ożywienia ruchu budowlanego. — —

Obligacje po 50 zł. za sztukę o charakterze papierów pupilarnych, zabezpieczonych całym majątkiem Państwa.

Do nabycia we wszystkich poważniejszych instytucjach finansowych oraz we wszystkich Urzędach Pocztowych w całem państwie.

Ogólna suma rozlosowanych rocznie premij 2.000,000 złotych ROZLOSOWANE będą co KWARTAŁ (1 listopad, 1 luty, 1 maj i 1 sierpień) następujące premie:

1 — na 250,000 zł.
1 — „ 50,000 „
10 — „ 10,000 „
100 — „ 1,000 „

Obligacje wylosowane biorą udział w dalszych losowaniach.

Premjowa Pożyczka Budowlana

ZAPISY NA POŻYCZKĘ

po cenie nominalnej

od dn. 2 czerwca najdalej do dn. 16 czerwca b.r.

NABYWAJCIE

PREMJOWĄ POŻYCZKĘ BUDOWLANĄ, BO JEST ONA NAJLEPSZĄ I NAJPEWNIEJSZĄ LOKATĄ PIENIĘDZY, A W SZCZĘŚLIWYM WYPADKU WYLOSOWANIA PRZYNIEŚĆ **WAM MOŻE FORTUNĘ!**

פון „נותן-לחם"

דער אַפּצייכענונגס - טאָג פון נותן לחם האָט געגעבען הכנסה 1162.47 זל.

אַרבייטסלאָזע שטורמען דעם פּאַביאַניצער מאַגיסטראַט

(—) אין פּאַביאַניץ זיינען ביי די עפענטליכע אַרבייטען בעשעפטיגט אַרום 500 מאַן. זיי אַרבייטען דריי טעג אין וואָך די מענער בעקומען צו 4 זל. אַ טאָג און די פרויען צו דריי זל. 50 גר.

אַ דעלעגאַציע פון די אַרבייטער און אַרבייטסלאָזע האָט זיך פערזאַמעלט פאַר'ן מאַגיסטראַט און געפאָדערט, אַז מ'זאָל בעשעפטיגען אַ גרעסערע צאָהל אַרבייטסלאָזע און אַז מ'זאָל זיי צאָהלען ווי אין לאָדז 6.75 אַ טאָג. דערווייל האָבען די אַרבייטער פערשטאָרקט

דער וויצע - פּרעזידענט מאַטשאַק (נ. פּ. ר.) האָט די דעלעגאַציע נישט אויפגענומען האָבען זיך די דעמאָנסטראַנטען געוואָלט אַריינרייסען אין מאַגיסטראַט, די אָנגעקומענע פּאָליציי האָט די פּונאַנדערגעטריבען. דער שטורעם דויערט, מיט איבער פיקעטס אין דער קלאַסען - פּראַ"ק.

„מאַטקע גנב"

אין פּוילישען טעאַטער

(—) היינט ווערט אין פּוילישען טעאַטער געשפּילט שלום אַש'ס „מאַטקע גנב", די פּיעסע גענדט מיט גרויס ערפאָלג שוין אַ גאַנצע וואָך.

לאָמיר זיך אויסהיטען פון אונאַנגענעהמען גאַסט

ביי די איצטיגע וועטערס, וואָס ענדערען זיך אונאויפהערליך, ערשיינט זעהר אָפט דער אונגעבעטענסטער און אונאַנגענעהמסטער גאַסט — דער קאַטאַר, אַלע ווייסען אויסגעצייכענט די אונגעהויערע לייכטקייט פון אַנשטעקען זיך מיט אַ קאַטאַר און האָבען פאַר איהם מורא. נישט אומזיסט שרעקט מען זיך פאַר אַ קאַטאַר, ווייל דאָס איז אַזאַ קרענק, וואָס איז אָפט גורם פערשידענע אונגעווינשטע קאָמפּליקאַציעס, וואָס נעהען לייכט איבער אין שווערע פאָרמען פון ראַ"יען... קורץ, דער קאַטאַר איז אָפט דער אָנהויב פון ערנסטע קראַנקהייטען, דערפאַר דאַרף מען נעמען זיך אויסהיטען פאַר די אונאַנגענעהמע פאָלגען פון דער כלומרשט אומשולדיגען קאַטאַר אָדער פערקיהלונג, דעריבער קאָן מען רעקאָמענדירען די ווירקזאַמע, אויסגעפרובטע טאַבלעטען אַספּירין (שוץ-מאַרקע „בייער", אין דער פאָרם פון אַ קרייץ). אַספּירין-טאַבלעטען בעקומט מען אין אַלע אַפּטייקען דערצו דאַרף מען וואָס אָפּטער טוישען די נאַסע-נאַכטיגע און וואַשען אַ סך די הענד, כדי נישט צו דערלאָזען דעם קאַטאַר זיך פערשפּרייטען.

קלאָוזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס

ווערען ערלעדיגט אין פערלויף פון 24 שעה.

ביטשריפטען-ביוראָ

„Polpraw"

באַרוטאָוויטשאַ 1 טעל. 17001

ציר־ק

נעכטיגע רעזולטאַטען

אין דער ערשטער פּאָר קעמפען סאָמאָרסקי — טריזי (באָקס) אין סאָמאָרסקי בעזיגט זיין געגנער אין דער צווייטער רונדע. די צווייטע פּאָר איז פּאַשאַף — גוריקים. פּאַשאַף מייזט צופעליג אַרויס זיין געוואַלדיגען כוח. אין אַ געוויסען מאָמענט גיט ער אַ שטויס דעם קאָלאָסאַלען גוריקים אַזוי שטאַרק, אַז די שטריק פון דער באַריערע פּלאַצען אויף דער העלפט, און מען מוז דעם קאַמף איבעררייסען אויף 16 מינוט. לסוף ליגט פּאַשאַף גוריקים, ווי אַ „טאַטע" — דורך אַ פּאָראַדע פון אַ דאָפּעל - נעלסאָן.

אין דער דריטער פּאָר האָט שטעקער מיט קלעיגען אַ פינאַל - קאַמף. דאָס מאָל קלעיעט זיך, נעבעך, נישט קלעיען און איז דער זעקס און דרייסיגסטער מינוט מאַכען דיינע לאָפּאַטקעס די ערד...

היינט קעמפען: 1) פּאַשאַף מיט שטעקערן אַ קאַמף ביז צו אַנטשיידענדען רעזולטאַט, אַהן קאָמפּראָמיסען און פּונקטען - חשבונות, 2) קלעי — גוריקים, און עס וועלען איבערגעטיילט ווערען די פּונקטען און פונאַנדערגעטיילט די פּרייזען: 1 פּריז — דריי טויזענד זל., 2-טער — 2 טויזענד 500 זל., דריטער פּריז — 1500 זל. און 4 פּריז — 1000 זל.

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע

מאַגיסטער נ. שאַץ

פּעטריקאָווער 37, 2. טעל. פּראַגע

אַנאַליזען פון קאַל, אורין, ליכען א. א. א.

פאַרין-אַנאַליזע - 4 זל.

ליידער פון פוילישע עמיגראציע־אמט

דערצעהלט מיט התלהבות וועגען ארץ־ישראל

לעמבערג.

אין צוזאמענהאנג מיט דער „שבוע־החלוץ־אקציע, וועלכע די צענטראלע פון „עזרה“ האט פראקלאמירט און זונטאג פארנעכטיגן איז זאל פון קינא „מארישענקא“ א פייערליכע אקאדעמיע. אויף וועלכער ד״ר ווישנסקי. דער לייטער פון פוילישן עמיגראציאנס־אמט האט רעפערירט איבער די איינדרוקן פון זיינס א רייזע אין דער לעצטער צייט אין ארץ־ישראל.

שטורמיש בעגריסט הויבט אן צו לייענען זיין רעפעראט ה׳ ווישנסקי:

איך ערלויב מיר קודם כל צו בעמערקען — הויבט אן דער רעדנער — אז איך וועל דא איבערגעבן מיינע פערזענליכע איינדרוקן, וועלכע איך האב איבערגעלעבט זייענדיג לעצטענס אין ארץ־ישראל און אויך איבערצייגן א לעבעדיגן גרוס פון אייערע קינדער, ברידער און שוועסטער, וועלכע בויען מיט א געוואלדיגער בעגייסטערונג דאס יודישע לאנד.

איך בין געפאהרען קיין ארץ־ישראל אמטליך אלס פארטרעטער פון עמיגראציע־אמט. נישט נאר קיין א״י פאהר איך, נאר זעהר אפט קומט מיר אויס אועלכע נסיעות צו מאכען אויך אין אנדערע לענדער, ווי: קאנאדע, ארגענטינא, בראזיליען, אורוגוואי, אבער איך ערקלער אייך, אז קיינמאל האב איך נאך אזעלכע שעהנע און געפיהלפולע מאמענטען נישט איבערגעלעבט ווי אין א״י.

שוין ווען איך בין איינגעשטיגען אין צוג אין לעמבערג, בין איך מיטגעריסן בגוואלדן פון דער חלוצישער מאסע. קיינמאל וועל איך נישט פערגעסען דאס, וואס איך האב איבערגעלעבט.

איך האב בעוואונדערט, ווי די חלוצים און חלוצות האבען די שוועריגקייטען פון דער רייזע איבערגענומען באהבה זייענדיג בעוואוסט, אז זיי דערנעהנטערען זיך צו זייער לעבענס־ציל.

אין ארץ־ישראל האב איך בעמערקט, אז האראטיגע יודען ווייזען ארויס פיל דאנקבארקייט פאר דער פוילישער רעגירונג.

איך האב פיל ערטער בעזוכט אין ארץ־ישראל און איך מוז אייך זאגען, אז איך האב מיך פון יעדער ארט צאפט אלס מעהר בעגייסטערט.

איך האב באלד בעזוכט אין חיפה דעם הר־הכרמל, דאס טעכניקום און ווער קען דורכגעהן דורכ׳ן „מרכז מסחרי“ און דארט נישט אפצושטעלען, כדי צו בעוואונדערן א מאנומענטאלע מאדערנע איינריכטונג.

ווער עס האט נישט בעזוכט די נאציאנאלע ביבליאטעק אין ירושלים, דעם אמפי־טעאטער, דער האט קיין שעהנעם אין זיין לעבען נישט געזעהען.

איך בין געפאהרען פון ירושלים קיין תל־אביב מיט אן אויטא. די רייזע האט געדויערט אין גאנצען פינף־פערטעל שעה, מיר זענען געפאהרען דורך א וואסיי וואס מען זעהט עס נאך נישט אזו פיל מערב־לענדער און איך וויל אייך דערצעהלען, אז די האויגע רייזע, וואס דויערט היינט הריי פערטעל שעה, האט מיט א פאר יאהר צוריק געדויערט דריי טאג. די האויגע נסיעה האט מען געמוזט דורכמאכען אויף א קעמעל. היינט פאהרט זיך בעקוועם מיט אן אויטא.

אין תל־אביב בין איך געווען צו גאסט ביים פוילישען האנדעלס־אטאשע ד״ר הויזנער. געוואוינט האב איך אין האטעל „הרצליה“. די בערגערינס אין האטעל זענען אלע קינדער פון פוילען. אין תל־אביב האבען מיך בעגלייט: שפרינצאק, בן־גוריון דער. גאלדבערג און אנדערע. איינמאל בין איך אויך געווען אין געזעלשאפט פון ח. נ. ביאליק.

אין בין אויך געווען אויף א חתונה פערבעטען צו הרב קוק, וועלכער האט חתונה געמאכט א פלעמעניק. איך האב מיך דארט אויסערגעווענליך גוט משמח געווען. איך האב דארט געלערענט די ארץ־ישראל׳דיגע טאנצען „מאזור“ און זיי האבען מיך דאגעגען געלערענט דעם הארא־טאנץ.

איך בין געווען אין דער קאלאניע „מקוה־ישראל“. דארט איז פערהאן א לאנדווירטשאפטליכע שול, וואו עס לערנען זיך שילער פון א פאר און צוואנציג לענדער, איך האב אויך אין דער האיגער שול געטראפען וואראבער אלס שילער.

ר יזרעקלערען און ראשון לציון זענען געוואלדיגע אונטערנעהמונגען. איך האב זיי אויך געזעהען. עס ווערט דארט אויסגעארבייט 6 מיליאן ליטער ווין א יאהר.

איך בין צוריקגעקומען פון ארץ־ישראל מיט דער איבערצייגונג — ענדיגט דער רעדנער — אז געוויס יודיש דור ווערט דארט ערציעהט און א לעבעדיג יודיש לאנד ווערט און וועט דארט אויפגעבויט ווערען.

יודישע מאמע דערמארדעט 7 אייגענע קינדער

דאן שיסט זי זיך אליין צוליב ביטערער נויט

נ ו ־ י א ר ק. אין קאלומבוס, שטאט אהייא איז פארגעקומען א שרעקליכע טראגעדיע פון ארימקייט נויט און פערצווייפלונג. עטעל געלער, א יודישע פרוי, 44 יאהר אלט האט דערשאסען זיבען פון אירע 11 קינדער און דאן האט געמאכט א פרוב אויך א סוף צו מאכען צו איהר אייגען לעבען.

געלערס ערשטער מאן, מיט וועמענס נאמען זי רופט זיך, איז געשטארבען מיט פיל יאהרען צוריק. איהר צווייטער מאן, דארפי וועלכער 46 יאהר אלט, איז אין יאהר 1926 פערמשפט געווארען צו צעהן יאהר תפיסה, און זיין פרוי האט זייט דאן געהאט א שרעקליך געמאטערט לעבען. זי פלעגט פערקויפען צייטונגען און פון קלאנגערדינגען פערדינט האט זי בערארפט טפרנס זיין איהרע קינדער.

נאטירליך האבען איהרע פערדינסטען נישט גענוגט אויף קיין ברויט מיט וואסער און לעצטענס איז זי בעצוואונגען געווען ארויסצוזאגען דירה פון איהרע קינדער, זיי זאלען געהן פערקויפען פאפירען, ארום און ארום האבען די אלע אינגענומענע געלדער נישט געקלעקט אפילו אויף דאס נויטיגסטע און די ארימע געלער איז די גאנצע צייט ארומגעגאנגען א פערצווייפעלטע.

אויסשרייען פאר דער וועלט, דערצעהלען איהרע צרות פאר דעם פרעמדען האט געלער נישט געוואלט און נישט געקאנט, ווען עס איז פארגעקומען א גרויס אומגליק אין דער תפיסה וואו איהר מאן איז געווען פערשפארט און 302 ארעסטאנטען זענען דארט פערברענט געווארען איז די געלער ארומגעלאפען ווי א צעמישטע, „וואס טוט ער“? — האט זי אלעמען געפרעגט, — „איז ער געראטעוועט געווארען?“

איהר מאן איז געראטעוועט געווארען, אבער זי, זיין פרוי און פאמיליע זענען אלע געווען נישט געראטעוועט. און די געלער האט ענדליך בעשלאסען צו מאכען א סוף צו אלעמען.

ווען די קינדער האבען זיך געלעגט שלאפען איז זי ארויין אין צימער און אין זיבען פון זיי אריינגעשאסען קוילען אין קאפ, דאן האט זי אויסגעשאסען אויף זיך אליין, און ווען שכנים זענען אריין, האבען זיי געטראפען די אומגליקליכע מוטער אין א קריטישען צושטאנד ביי די בעטלעך פון די זיבען אומגעבראכטע קינדער.

געלער איז צוגענומען געווארען אין שפיטאל, דאקטוירים ערקלערען, אז עס איז פערהאן א שטארקע האפנונג, זי זאל בלייבען ביים לעבען.

44־יעהריגער יוד בעגעהט זעלבסטמארד

דורך אויפהענגען זיך אויף אן עלעקטרישען דראהט

בערלין. די שטאט איז איבערגעראשט געווארען דורך א זעלבסטמארד וועלכען ס׳איז בעגאנגען אן אויפהענגענדיג זיך אויף אן עלעקטרישען דראהט אין וואוינונג פון ה׳ שלאסבערג (ווארקאווא 10). דער ליידער 43־יעהריגער איינוואוינער ס. פאליאמשעק, וועלכער האט איבערגעלאזען א פרוי מיט 2 קינדער.

דער זעלבסטמערדער, א קרבן פון דער שלעכטער קריזיס־צייט האט דורכגעמאכט א שטורמישען לעבען. זייענדיג אויף די שפאלטען פון מאטעריעלע ערפאלג און פעהרענדיג א ברייט און רייך לעבען, ביז וואנען די שלעכטע צייט האט איהם רואינירט און געשטויסען צום פערצווייפעלטען שריט.

אין דער צייט פון דער באלשעוויסטישער אינוואזיע איז דער פאטער פון זעלבסטמערדער, א רייכער איינגעזעסענער פון א מיהל און א טארטאק, דערשאסען געווארען דורך די באלשעוויקעס און די מיהל מיט׳ן טארטאק איז פערברענט געווארען; דער זוהן איז דאן אוועקגעפאהרען קיין בערלין, וואו ער האט זיך נאר גיך ארויפגעארבייט; ער האט זיך געקויפט אן איינענעם נייעם פאלאץ, פערמאגט א שטאל מיט נעיגע־פערד, און אויטאמאבילען, פערפאטערס אפגענומען טארטאק און איהם אוועק־געלאזט און נאנג; די געשעפטען זענען אבער געגאנגען וואס אמאל ערגער און ערגער; ער האט פארלאזט ליידע און געקומען מיט דער פאמיליע, וואו ער איז בעגאנגען דעם טראגישען שריט.

קערס אין דער אריסטאקראטישער בערלינער געזעלשאפט און געפיהרט א ברייט לעבען.

די געשעפטען זענען איהם אבער פלוצלונג אוועק שלעכט און ער איז געצוואונגען געווען זיך אוועקצוקעהרן קיין לידע, וואו ער האט אפגעבויט זיין

א רעליגיעזער זשורנאל

דער ארגאניזיר־קאמיטעט פון דער תורה־לערנער יוגנט, האט ארויסגעגעבען א חודש־זשורנאל געווידמעט דער אידעע פון דער תורה־לערנען, דער ערשטער נומער איז שוין ערשינען מיט פאלגענדען אינהאלט: 1) די לידער פון דער באליצאנער קלויז־יוגנט, 2) דער דריטער ענטוויקלונגס־עטאפ פון דער תורה־לערנען, 3) צי האבען מיר נעראט די בעדינגונגען אויף צו ענטוויקלען די תורה אלס פאלקס־לימוד, 3) פוילען און ארץ־ישראל, 5) דער וועג צום אויפשטייג פון לימוד יגיעת התורה, 6) סימו ערליך א סוף גענומען צו דעם קהל פון אינטריגע: דאס רבנות מחלוקת און אנדערע אפהאנדלונגען.

דער זשורנאל דארף געלויט ווערען פון יעדען יוד, וואס האט כאטש א קליינעם אינטערעס פאר די געזעלשאפטליכע פראבלעמען פון יודישען פאלק, פון נעגענווארט און צוקונפט איבערהויפט הארפען עס לייענען כי לומדי תורה־יוגנט ווייל זייערע לויטרען און פרייערן קומען דא קלאר צום אויסדרוק. צו בעשטעלען: פ. ק. א 19.274 (פאר „זשורנאל).

מאשיח = לעבעך
ווערן אנגענומען אויסצונייען ביי
נארדמאן, צעגעלניאנא 29

פון יודישען טעאטער

„מיט׳ן רבינס כח“ א שטיק אין 3 אקטען פון לפידות, אויסגעפיהרט דורך מאריס לאמפע.

מאריס לאמפע, וועלכער האט אונז נאך אין פאריגען יאהר איבערראשט מיט זיין אויפפיהרונג פון „טובה דער מילכינער“ און „200,000“ האט אונז איצט געבראכט א שטיק „מיט׳ן רבינס כוח“ עס איז געשטעלט אויף די ברעטער פון היגען יודישען טעאטער און מיר זענען געזעסען, געקוקט אויף דער פארשטעלונג, און געשטוינט, וואס עס טוט זיך דאס אזוינס אין אונזער יודישען טעאטער.

אז עס איז נישט פערהאן קיין איינהייטליכע ליניע אינ׳ם רעפערטואר פון היגען יודישען טעאטער דאס איז שוין א גוט־בעקאנטע זאך. מען שטעלט דאך פיעסען, וועלכע עס קומען אונטער׳ן האנד, מען איז בכלל נישט איבערקלייבעריש אין דער הינזיכט, נאר אז מען טוט אין מיטען דרינען אן עקשטעלע אזא שטיק ווי דעם „רבינס כוח“ דאס איז שוין א גאר שטארקע איבערראשונג.

געווען א צייט אין יודישען טעאטער, ווען מען האט, פון דער ביהנע אראפ, געקעמפט מיט׳ן יודישען קלער, מיט׳ן יודישען פאנאטיזם, מיט׳ן יודישען אבערגלויבען. מען האט געקעמפט געגען חסידות, געגען רביים, א.ד.גל. אפילו גאלדפאדענס שטיק זענען דאך ס׳רוב געצילט אויך אין דער ראיכטונג.

ווענען אבער געקומען אונזערע ריכטער י. ל. פרץ, אנ־סקי, שלום אש, פרץ הירשביין א.אנד. און האבען פערטריבען פון דער יודישער ביהנע דעם קאמף געגען קלער, חסידות, רביים און יודישע לעגענדעס.

דאס שטיק „מיט׳ן רבינס כוח“ פיהרט אונז צוריק אריין אין יענער עפאכע פון גאלדפאדענס צייט און דערמאהנט אונז און אפשטיי ווי אזוי מען פלעגט דאן פון דער ביהנע אראפ ווארפען פיילען אינ׳ם לאגער פון יודישען גבירים חסידים, רביים און פרימיטיווע פאלקס־מענשען, וועלכע זענען בעדערשט מיט פערשידענע אבערגלויבענס.

דאס שטיק זאל איינענטליך זיין א פאראדיע אויף אנ־סקים „דבוק“ און איז איינגעטען צו געבען שטעכווערטליך דעם יודישען קלער, אויפצוקלערען, אז עס זענען נאר נישט פערהאן קיין דבוקים, און אז די רביים זענען נישט קיין נביאים. דאס איז אן אנטיוצליכע ארבייט, ווייל מען מייסט שוין וועגען דעם

מיר ווייסען נישט ווי אזוי דאס זעלבע שטיק ווערט אויפגעפיהרט אין סאוויעטען־רוסלאנד, מעגליך, אז דארט ווערט דאס שטיק אויף אזא אופן אינטערפרעטירט, אז די אויפפיהרונג ווערט בערעכטיגט און דערגרייכט דעם ציל, נאר דא, ביי אונז, אין דער אויפפיהרונג פון מאריס לאמפע, ווערט פון דעם שטיק נאר נישט ארויסגעבראכט. עס קומט נישט ארויס קיין פאראדיע, אויף „דבוק“, ווייל די פערזאנען ווערען געצייכענט האלב־ערנסט, און די האנדלונג איז אויך א האלב־ערנסטע. עס ווערט דא נישט ארויסגעבראכט די אוינערויבענע „לינקע זייט“, אדער דאס לעכערליכע, וואס דארף ביי אונז ארויסרופען א געמיטליך געלעכטער, עס ווערען נאר געגעבען אנדייטונגען אז מען וויל בעקעמפען דעם אבערגלויבען אין יודישען שטעטעל.

פונדעסטוועגען פערמאגט די פארשטעלונג אייניגע סצענען וואס זענען גאנץ בעל־מלאכיש געמאכט. לאמפע פערמאגט א זין און בעגריף פאר טעאטראלישקייט און עס איז געווים נישט זיין שולד, וואס די בעדינגונגען ביי אונז זענען א זעלכע, וואס עס לאזט זיך נישט שטעלען פיעסען פון „רבינס כח“־כאראקטער.

די אקטיארען האבען ארויסגעוויזען א קארעקטע בעציהונג צו דער אויפפיהרונג.

טעאטער־מענש.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט“ ענטפערן אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן
יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט“.
בעם דערלאנגען אן אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פונ׳ם טאג, ווען די אנפראגע ווערט ארגענגענעבען. אויף אנפראגען אָהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

540. א לעזער פון לימאנאווסקיעגא.

נקמה איז אפשר, טאקע — ווי איהר זאגט — א זיסער ביסען, אבער נאר פאר די מענשען וועלכע האבען א ביטערען כאראקטער.

אומזיסט פרובט איהר צו בערעקען די געפלאנטע נבלה מיט א פיינענבלאט פון כלומרשטער מענשליכקייט און יושר. ניין! דאס איז נישט קיין פערטיידיגונג פון די אייגענע אינטערעסען נאר אן אייפאכער מסירה. און א מסירה דארף אלע מאל אויפ׳ן שארפסטען אופן געמאדעלט ווערען.

אלענפאלס האט איהר נישט צו האפען אויף אונזערע אנווייזונגען אין דעם גליטשעריגען וועג, אויף וועלכען איהר ווילט זיך אוועקלאזען.

541. ד. ג.

אויב איהר ליידט אויף א בויך־בראך

Przepuklina brzuszna

דארפט איהר אומבעדינגט אנערקענט ווערען פאר געגצליך אומפעהיג צו מיליטער־דינסט.

542. א סוחר פון ד.

דעם וועקסעל־חוב קאנט איהר אויך פון די יתומים ארויסמאהנען אבער נישט אויפ׳ן וועג פון א קלאגע־עקזעקוציע נאר אויפ׳ן וועג פון דער נאטאריעלער געריכטס־פראצעדור.

543. לאנדשטאק.

544. א פוילנער פאריעה.

וועגען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 נאכמיטאג מיטברענגענדיג די צייטונג.

545. א פריזיער פון פעפער־נאס.

איהר דארפט קודם כל האבען אבעשטעטיגונג פון מאגיסטראט, אז איהר האט געארבייט אין א זאקלאד אין משך פון די לעצטע פינף יאהר.

546. ז—ף.

אויב די אויסקרימונג פון ריקער־ביין איז נישט קיין בעדייטענדע קאן מען אייך קוואליפיצירען צו דער קאטעגאריע „א“.

547. יצחק בער.

אין פרינציפ ווערט א פרעטענזיע פאר אהרלייב פונקט אזוי פערעלטערט ווי יעדער אנדערער חוב פאר ארבייט.

נישט מעהר אויב איהר קענט ביכולת אויפצווייזען אז איהר האט אין זיינער צייט געפאדערט ארלויב נאר דער ארבייטסגעבער האט אייך מיט אזא אדער אנדערער אויסרייד אפגעשלעפט, וועט דאס געריכט אייך נאך איצט צומשפטען די פערלאנגטע סומע.

548. א פעראינטערעסירטער לעזער.

נישט אמת, אז א פריוואט־פראקטיצירענדער דאקטאר איז נישט ערלויבט ארויסצוגעבען א פאפאראליכטינען יגנענמא; א בעשטעטיגונג וועגען פעסטגעשטעלטען ביי א הם געזונדצושטאנד, בפרט אז דער דאזיגער דאקטאר קאריערט רעמועלבען פאפאראווי.

אנאנדערע זאך, אז די פאנאר־קאמיסיע איז נישט מחויב צו רעכענען זיך מיט אזעלכע צייגנישען.

549. קאליש.

אויב דער פאטער איז געשטארבען שוין נאך דעם ווי דער טערמין צו דערלאנגען א בקשה וועגען אנאפיעקונסטווא האט זיך געענדיגט, קאנט איהר אין משך פון די נאהענטסטע 4 וואכען נאכ׳ן טויט פון אייער פאטער דערלאנגען אזא בקשה ווי באלד איהר זענט נאכ׳ן פאטערס טויט געווארען דער איינציגער שפייזער פון דער פאמיליע.

550. ד. פ. ס.

פאר שטאמלען קאן מען פערעכענט ווערען צו דער קאטעגאריע „ד“, אדער „ע“ אפהענגיג פון כאראקטער און מאס פון דער שטאמלונג.

געוויס אויב אייער זוהן שטאמלט אזוי אז איהר דריקט זיך אוים — פערהאקט זיך און אנגעאומבערייטענדער מאס, קאן מען איהם אויך אנערקענען פאר פעהיג צו מיליטער־דינסט לויט דער קאטעגאריע „א“.

551. א הויזווירט פון נייערס מארק.

ניין! דערווייל איז נאך נישט פערהאן אזא געזעץ וואס בעשטימט אן עקספמיסיע פאר קומען אהיים שפעט אין אוונט.

אמת, דאס העכסטע געריכט האט זיך טאקע ארויסגעזאגט אין אן ארטיקל (25־1966 רוז, 2) אז דאס אהיימקומען שפעט אין אוונט איז טאקע א גענוגענדער מאטיוו פאר אן עקספמיסיע אבער נאר אין דעם פאל, אויב דער בעטרעפענדער לאקאטאר פיהרט דעמאלט הויכע געשפרעכען מאכט געשריען, געוואלדען און שטערט דערמיט די נאכטרוהע פון די ארומיגע לאקאטארען.

און דאס אויך נאר אין דעם פאל, ווען עס האנדעלט זיך נישט וועגען 1 אדער 2 מאל, נאר וועגען א טעגליכער ערשיינונג.

די נקמה פון א געליבטער

א שפאנענדע געשיכטע, וואס האט פאסירט די טעג אין טשערנאָוויץ

אין יאהר 1928 האט קארל א יונגער אינגענער, זיך צופעליג בעקענט מיט דער יונגער און שעהנער ליזא ז—ג, א סטודענטין פון קישענעוו. וועלכע איז געקומען קיין טשערנאוויץ שטודירען מעדיצין. זיי האבען זיך בעגעגענט אויף א סטודענטען באל, און אזוי ווי ליזא איז געווען עטוואס עלטער, האט זי גערן אנגענומען קארלס פארשלאג אריינצוציהען צו איהם אויפ'ן קווארטיר.

— אין אנהויב — דערציילט קארל — האב איך צו איהר קיין שלעכטע כוונה נישט געהאט. עס האט מיך פשוט געלאקט איהר שעהנקייט און באוואונדערט איהר קינדערישע אויפריכטיגקייט.

די גיפטלען וואלטען נישט האבען געווען ביי קארלן, אבער ער האט זי פאקטיש צוגעצויגען צו זיך, איהר ריכטיגער, אריינגעצויגען אין זיינע נעצען, וועלכע ער האט פערברעכעריש פאר איהר פארגעגרייט. זי איז געווען שטארק ארים און קארל האט די גאנצע צייט געשטיצט מיט געלד, האט זי נאך מעהר צוגעבונדען צו איהם.

אין טאג האט ער מיט איהר פערפיהרט א געשפרעך וועגען „תכלית", זי האט נאך עטליכע יאהר צו שטודירען און ער קען נישט פערשווענדען זיין קאפיטאל אויף א מיידעל, וועלכע געהערט נישט צו איהם. דעריבער וואל זי פאר איהם חתונה האבען און דאן וועט שוין אלעס גאר אנאנדער פנים האבען.

ליזא האט איהם געגעבען איהר צושטימונג און פון יענעם מאמענט אן האט ער מיט איהר געלעבט, ווי א מאן מיט א פרוי.

אין א פאר חדשים ארום איז קארל פלוצלונג ערגעץ אפגעפאהרען, איבערלאזענדיג ליזא אויף נאמס בערחמים. זי האט דערפיהלט אז דא איז עפּיס נישט גלאטיג. זי האט גלייך אנגעגעשריבען צו איהרע עלטערן, זיי זאלען איהר שיקען אויף רייזע־קאסטען. אבער קיין ענטפער פון זיי האט זי נישט בעקומען. א לאנגע צייט איז פאריבער, ביז זי האט געקריגען א בריף, פון איהר פאטער, וועלכער האט איהר מיטגעטיילט, אז די מוטער איז שטארק שלאף און ער אליין שטארבט אויך פון הונגער. גרויס איז געווען די פערצווייפלונג פון ליזא און נאך גרעסער — איהר פערדרוס און חרטה. אבער וואס האט זי דען געקענט טון? אין דא האט זי דער מאגען ווייגס, און פאר דער האלטונג טון מען אויך בעצאהלען.

פאסירט איינמאל, אז אנאומבעקאנטער יונגער מאן קומט פלוצלונג אריין צו ליזאן און דערלאנגט איהר א בריף פון קארלען. אין בריף שרייבט ער איהר, אז ער האט געמוזט פלוצלונג פערלאזען טשערנאוויץ, ווייל ער איז פערמישט אין א פאליטישער אנגעלעגנהייט, אבער זי דארף נישט זיין פערצווייפעלט, ווייל אין דער פערזאן פון זיין בעסטען חבר און פריינד, וועלכער גיט איהר איבער דעם בריף, וועט זי קריגען דאס זעלבע, וואס זי האט ביי איהם קארלען געפונען.

דער אומבעקאנטער יונגערמאן האט ארויסגעצויגען פון טאש א טויזענדער און איהר דערלאנגט, אנגענומענדיג דערביי, אז דאס איז דערווייל אויף צו באצאלען איהרע דרינגענדע חובות. און אויב זי וועט מיסען ווי צו פיהרען זיך, וועט זי זיך פארען אין געלד.

ליזא האט פערשטאנען, אז זי איז דא מיטאמאל אריינגעפאלען מיט איהר ליבע צו קארלען, אבער איהר פערצווייפעלטע לאגע, ווי אויך איהר שטארקער בעגעהר צו העלפען איהרע קראנקע און ארימע עלטערן האבען זי גענייטיגט אנצונעמען די הפנים, געצוואונגען צו געהן אויף דעם גליטשיגען און געפעהרליכען וועג מיט פערמאכטע אויגען. זי האט פלוצים בעקומען דעם כאראקטעריסטישען חוצפה און דרייסטקייט פון געפאלענע פרויען און גלייך געעפענט די קארטען פאר קארלס חבר:

— צו וואס זיך שפּילען אין בלענדעניש? — האט זי איהם געזאגט. — איהר ווילט מיך קריגען אלס א פרוי? ביטע שעהן! אייער חבר האט עס שוין לאנג געטון, איהר קאנט פארזעצען. פונקט ווי אנדערע וועלען טון דאס זעלבע נאך אייך. מיר איז שוין אלצאיינס. מיין לעבען איז שוין סיי־ווי־סיי קיין לעבען נישט.

און פון יענעם מאמענט אן פאנגט זיך אן פאר איהר א לעבען פול מיט פיין, שמוץ, ליידען און צער — דער אזוי גוט בעקאנטער לעבען פון די אויסגעגלויבטע קרבנות פון אונזער צייט.

זי האט דערנאך ערשט זיך ארומגעקוקט, ווי נידעריג און שמוציג קארל האט מיט איהר געהאנדעלט, אבער עס איז שוין געווען צו שפעט עפּעס אויסצוטון און זיך צו ראטעווען.

און אין א קורצער צייט ארום איז קארל אליין געקומען און געגומען באלעבאטעווען איבער זיין געקויפטער מיידעל. ער האט זי געצוואונגען צו האנדלען מיט זיך ביטאג און ביינאכט און זי דערפיהרט צו א שרעקליכער ענדע: זי איז שטארק קראנק געווארען און מען האט זי דארף פאליציי אפגעפיהרט אין שטאטישען שפיטאל.

און אין די צייטונגען איז געווען אפגעדרוקט איינע פון די אזוי געווענליכע נאטיצען אין דער „שטאט־כראניק", אז נעכטען האט מען אויפגעהויבען אין גאס א קראנקע פראסטיטוטקע, וועלכע האט געחלש'ט און זי אפגעפיהרט אין שטאטישען שפיטאל.

איז אבער בעשערט געווען, אז סוף־כל־סוף זאל די נידערטרעכטיגע האנדלונג פון קארלען אויפגעדעקט ווערען און ער זאל קריגען דורכ'ן געריכט זיין לוין, וואס איהם קומט, — ווערט ער אין דערזעלבער צייט אויך קראנק, אויף טיפוס, און מען פיהרט איהם אפ אין דעם זעלבען שפיטאל, וואו ליזא האט זיך געפונען.

עטליכע וואכען איז קארל געלעגען אין שפיטאל. פאר דער גאנצער צייט האט איהם געפלעגט א קראנקען־שוועסטער, וועלכע האט צו איהם ארויס געוויזען א בעזונדערע צערטליכקייט. זי האט איינפאך איהם געגעבען צו פיהלען, אז זי יאיז נאר נישט גלייכגילטיג צו איהם: אויך ער, וועלכער האט שוין בעוויזען פאר דער ראזיגער צייט ווידער צו קומען צו זיינע קרעפטען, האט אנגעגטפערט דער קראנקען־שוועסטער מיט די זעלבע געפיהלען. קורץ, עס האט זיך געשאפען, א נייער ליבעס־ראמאן אין די ווענט פון שפיטאל.

קארל האט שוין אפילו אפגערעדט מיט זיין נייער געליבטער, אז ווי נאר ער וועט ארויס פון שפיטאל און קריגען א גוטע בעשעפטיגונג, וועט זי אויך פערלאזען איהר שטעלע און זיי וועלען ביידע חתונה האבען.

א פאר טעג איידער קארל איז ארויס פון שפיטאל, האט ער צוזאמען מיט זיין געליבטער קראנקען־שוועסטער געפאצירט אין שפיטאל־הויף, זיי זענען אויך אריינגעגאנגען אין פערשידענע פאלאטען פאר קראנקע. פלוצלונג האט איינע פון די קראנקע אין דער ווענערישער אפטיילונג אויפגעהויבען א געוואלדיגען געשריי:

— אט איז ער, מיין מלאך־המות! מיין פערדארבער, וועלכער האט מיך דערפיהרט צו אזא שרעקליכען צושטאנד.

עס איז געווארען א טומעל, פון אלע זייטען זענען זיך צונויפגעלאפען דינער, קראנקען־שוועסטער, דאקטוירים. קארל איז געווארען בלאס ווי קרייד און פון ארט זיך נישט געקענט ריהרען.

די קראנקען־שוועסטער, וועלכע האט מיט איהם ביז איצט שפאצירט, האט פערוואונדערט געפרעגט, צי עס איז אמת, וואס די קראנקע זאגט.

קארל האט געשוויגען. דא האט זיך די קראנקען־שוועסטער היסטעריש פונאנדערגעוויינט און איז פון בושה אנטלאפען פון שפיטאל. אין א האלבער שעה ארום איז געקומען צו פאהרען א פאליציי־קאמיסאר און גענומען אויספארשען קארלען. ער האט תחילת געפרובט לייקענען, אבער דערנאך האט ער זיך מודה געווען, אז אלץ, וואס די קראנקע דערציילט וועגען איהם, איז אמת.

דער קאמיסאר האט איהם ארעסטירט און פערפיהרט נעגען איהם א פראצעס.

5,990 מאמעס און אלמנות פאהרען קיין איירָאפּע

צו קברים פון געפאלענע אמעריקאנער סאָלדאטען

היינטיגען זומער פאהרען טויזענדער אמעריקאנער פרויען, וואס האבען פערלוירען זייער ערער מענער אין דער מלחמה אין פראנקרייך, קיין איירָאפּא אויף די הוצאות פון דער רעגירונג און וועלען בעזוכען די קברים פון זייערע געליבטע, לעצטע וואך איז שוין אפגעפאהרען די ערשטע פארטיע פון דריי הונדערט פרויען.

אין איירָאפּא געפינען זיך אכט בית־עולם'ס אויף וועלכע עס ליגען די אמעריקאנער סאלדאטען וואס זענען געפאלען אין דער וועלט־מלחמה אויף יענער זייט ים, 29.145 אמעריקאנער סאלדאטען ליגען אויף די אכט בית־עולם'ס. דער קריגס־דעפארטאמענט אין וואשינגטאן האט דערווייל אויסגעזוכט 11 טויזענד מוטערס און אלמנות, וועלכע האבען א רעכט לויט'ן געזעץ צו פאהרען אויף די קאסטען פון דער רעגירונג, פון זיי האבען נאהענט פון זעקס טויזענד זיך פערשריבען צו פאהרען היינטיגען זומער. די איבעריגע וועלען פאהרען שפעטער, די פאהרטען וועלען זיין ביז דעם יאהר 1933.

עס איז שוין צוועלף יאהר נאך דער מלחמה, אבער ערשט איצט האט די רעגירונג זיך גענומען דורכצופיהרען דעם גרויסען פלאן צו ברענגען די טויזענדער פרויען אנצוקוקען די קברים פון זייערע געליבטע, דאס איז דערפאר, וואס ביז איצט זענען די בית־עולם'ס נאך נישט פערטיג געווען, ביז איצט זענען אויף די קברים געשטאנען בלויז הילצערנע צלמים. (אויף יודישע — הילצערנע מגן־דוד'ס). איצט אבער האט מען שוין געשטעלט אויף יעדען קבר א שטיינערנע מצבה, פון ווייסען מארמאר, ווען מען פאהרט איבער איירָאפּא און מען טרעפט אן אויף איינע פון אט די בית־עולם'ס מאכען זיי א געוואלדיגען איינדרוק: דאס זענען ראס רוב ווער גרויסע בית־עולמ'ס וואס ציהען זיך אויף מיילען ווייט. און די מצבות זענען אלע פון איין פארם און גרויס, און ווי ווייט דאס אויג קען נאר גרייכען, ווערט מען זיך לאנגע שורות מצבות. די בית־עולם'ס ווערען געהאלטען זעהר שעהן. די רעגירונגען, איבער תּוֹיפּט די אמעריקאנישע, גיבען אוים אוצרות מיט געלד צו האלטען די סאלדאטען־בית־עולם'ס אין ארדנונג.

נישט אלע אמעריקאנער סאלדאטען וואס זענען געפאלען אין דער מלחמה זענען געבליבען ליגען אויף די בית־עולם'ס אין איירָאפּא, געהרגעט געווארען זענען ארום און ארום 78.734 סאלדאטען, דערפון זענען 46 טויזענד קערפּערס געבראכט געווארען קיין אמעריקא, אויפ'ן פערלאנג פון די קרובים און די איבעריגע זענען געבליבען דארט און זענען צוזאמענגעבראכט געווארען אויף אכט בית־עולם'ס זעקס אין פראנקרייך, איינע אין ענגלאנד און איינע אין בעלגיען.

צוויי בית־עולם'ס איינע געפינען פאריז און איינע געפינען לאנדאן, זענען אפגעטיילט געווארען פאר כאל דאסען, וואס זענען געשטארבען פון וואונדען אדער קראנקהייטען אין שפיטאלען, די אנדערע זעקס זענען געמאכט געווארען טאקע פון די פעלדער, אויף וועלכע די שלאכטען זענען פארגעקומען.

די מצבות זענען אויסגעשטעלט אין א מיליטערישער ארדנונג. די סאלדאטען האט מען אפילו נאכ'ן טויט אויך געמאכט פאר סאלדאטען. נאר אזוי ווי פאר'ן טויט זענען אלע גלייך, האט מען דער פאר אפגעשאפט די מיליטערישע „טשינעם" צווישען די טויטע און אפיצירען ליגען אויסגעמישט מיט פראסטע סאלדאטען.

די מצבות זענען אלע אלץ איינע, די אויפשריפטען אויף די מצבות זענען אויך אלע איינע: דער נאמען, דער דאטום, די מיליטערישע קאמפאניע, דער שטאט פון וואנען געקומען און דער טאג פון טויט. אויף דער הינטערשטער זייט פון דער מצבה קענען די קרובים אויפשרייבען, וואס זיי ווילען. עס זענען פערהאן 1,647 מצבות, אויף וועלכע עס איז נישטא קיין נאמען, קיין דאטע, גארנישט, ווייל דאס זענען אומבעקאנטע סאלדאטען.

פון צייט צו צייט קומען צו נייע קברים אויף די מיליטערישע בית־עלמינס, ווארים עס איז א פאקט, אז נאך היינט, צוועלף יאהר נאך דער מלחמה געפינט מען נאך קערפּערס אויף די שלאכט־פעלדער און וועלדער. ערשט מיט עטליכע וואכען צוריק האט מען אין א וואלד אין פראנקרייך געפונען דעם קערפּער פון א ציפנדער טויטען סאלדאט. ער איז געווען א לופט־פליהער און ער איז אראפּגעפאלען מיט זיין אערָאפּלאַן; ער איז געהרגעט אדער שווער פערוואונדעט געווארען און שוין געבליבען אזוי פערגליווערט אין דער דיכטענהייט פון וואלד.

געוועזענע סאלדאטען שרייבען נאך היינט צום קריגס־דעפארטאמענט וועגען זייערע קאלעגען, וואס זיי האבען געזעהן, ווי זיי זענען געהרגעט געווארען, און זיי בעשרייבען דעם פלאץ אזוי גענוי ווי מעגליך, דאן שיקט מען מענשען אהין, און מען זוכט און מען גראבט, און ווער אפט געפינט מען.

Dr. Z. Rakowski

ספּ. פאר אוירען־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקה.
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן
אין לעטשניצע, נאלעווקער 17 פון 10—11 און פון 2—4

דער מארד אין דער נאכט

(5

גרויסער שפאנענדער סענסאציאנעלער ראמאן

—:—:—

בנאמנות, איך פערשטעה אייך כמעט נישט!
— האט זיך ריקמאן אפגערופען!

— וואס איז דא פערדאן צו פערשטעהן, אז איך אליין פערשטעה נאך נישט... איך בין זיך מער משער, אז פארגעקומען איז עס אזוי: דער „רויטער פערשוין", ווי איהר רופט איהם, האט געטראגען עפּעס א ווערטזאך — א דאקומענט, געלד, א״ע״ר צירונג — כדי צו איבערגעבען עס דער בלאנדינקע, וואס האט איהם אפגעווארט אויף דער טארנאווע גאס. אלס טויש פאר דער ווערט־זאך, האט זי איהם, לאמיר זאגען, געגעבען א בלויען צלם'ל...

— צו־וואס זאל זי עס האבען געטון?

— וואהרשיינליך, אלס קוויטירונג... דער רויטער האט גענומען מיט דער רעכטער האנד דאס צלם'ל, כדי אריינצולייגען איהם אין זיין טאש. אין דעמזעלבען מאמענט האט דאס מיידעל בעקוקט דאס. וואס זי האט געדארפט, און נישט־מאכענדיג קיין לאנגע שהיות, האט זי איהם אריינגעשטאכען דעם קינזשאל אין ברוסט אריין. פערטיידיגענדיג זיך פאר'ן קלאפּ מיט דער לינקער האנד, האט ער ארונטערגעריסען א שטיק שפּיצען־קרייז פון איהר קלייד. אזוי־ווי אבער ער איז פערוואונדעט געווארען שטערבליך (דעם קלאפּ, ווי איהר ווייסט, האט ער בעקומען אין מאגען האַרץ...) איז, [illegible]

[illegible]

האנד, און געבליבען ליגען אויף יענעם ארט, וואו איך האב איהם געפונען.

— דאס אלץ ווערט אויס צו זיין זעהר נאטירליך, — האט ריקמאן א שאקעל געטון מיט'ן קאפּ — אבער איה'ר אליין זאגט דאך, אז דאס זענען נאך דערווייל השערות.

— אזהאי אזוי! אבער, נישט אויפבויענדיג פאר זיך קיין שטיקעל טעאריע, איז אוממעגליך צו דערגרונטעווען זיך צו עפּעס... אלענפאלס, רוכט זיך מיר, אז מיין טעאריע איז נישט אנגאנצען קיין קרומע.

— זעלבסטפערשטענדליך... אבער, זייט אזוי גוט, און דערקלערט מיר די מעשה מיט'ן צווייטען צלם'ל?

— ווייזט אויס, די בלאנדינקע איז, נאכ'ן בעגעהן איהר פערברעכען אוועק צו זעהן זיך מיט דעם פערשוין, וואס זיין אויפגאבע איז געווען, זי צו דער'הרג'ענען אויף דער מאנאסטיר־צקע גאס. זי האט איהם אזוי איבערגעגעבען די צוגענומענע ווערט־זאך, און אלס קוויטונג בעקומען דאס צווייטע צלם'על. אזעקלייגענדיג אז'הם אין טאש, האט זי זיך געקליבען אוועקצוגעה'ן, און דא האט זי בעקומען איהר טויט־קלאפּ.

— אבער, — האט ריקמאן א פרעג געטון — אבער פונוואנען האט איהר גענומען, אז דער מערדער האט איהר געגעבען דאס צלם'על? ס'איז דאך א סך לאגישער זיך פארצושטעלען, אז די בייזע צלם'לעך האט מיט זיך מיטגעבראכט די פרוי?

— ביטע, נייז! אונז איז זעהר [illegible]

די צלם'לעך זענען עפּעס א מין סימבאל — א מין קוויטירונג ביים איבערגעבען ווערט־זאכען.

— מסכים! טא פארוואס האט זי דער צווייטער מענש דער'הרג'עט, ווען ער האט בעקומען פון איה דאס, וואס ער האט געוואלט בעקומען?

— אדרבא, געפינט אוים די ראיינע סיבה, און איה' וועט כאפען דעם מערדער! — האט טארטשינסקי פייערליך אויסגערופען — איהר זעהט דאך שוין, הער ריקמאן, ווי דאס לעבען מאכט אזעלכע שפיצלעך, וואס זענען משיקאווער, ווי די פאנטאסטישע פאליציאישע ראמאנען... וואס זאגט איהר עפּעס דערצו?

— דאס ווייזט זיך מיר אלץ אוים צו זיין א רעטעניש נישט צום אויפלעזען.

— א רעטעניש?.. אך, מיין טייערער!... וואס הייסט עס עפּעס, פאר אונזער מין מענשען — א רעטעניש?! כ'וועל, אז ס'וועט שוין פון איר נישט זיין קיין ליים!...

— אבער איך חיים דאך טאקע נישט, וואס מען הויבט דא אן צו טון!

— קודם כל האבען מיר די איניציאלען אויף דער וועש, און דעם נאמען פון דער פירמע, וואו טאוין אוודאי ספּעציעל בעשטעלט געווארען, — האט טארטשינסק געענטפערט — איך וועל צוגעהן אהינצו און פרובען צו דערגעהן וואס מיינט מען עס מיט די אותיות „ה. ת." דאן — אויב ס'וועט מיר געראטען צו דערוויסען זיך, ווער דער דערמאר־דעטער איז, וועל איך פרובען א נישטער טון אין זיין פערגאנגענהייט. כ'רעכען, אז איך וועל דאן אנטרעפען אויף פאקטען, וועלכע וועלען אונז אפשר אויפקלערען די סיבות פון די צוויי מארדען אין דער נאכט. די איניציאלען אויף דער וועש איז א וויכטיגער ענין. און — איבעריגענס, איז דא נאך א וויכטיגער שפור: די דראושקע.

— די דראושקע? — האט ריקמאן איבערגעפרעגט — וועלכע? די, אויף וועלכער דער רויטער האט געוואלט פאהרען, אדער מיין דראושקע?

— נישט די, און נישט יענע... איך מיין די דריטע, וועלכע איז פערשוואונדען, קוים איהר זענט אומגעקומען אין דער שטאט.

— איך ווייס נישט, וואס פאר א צוזאמענהאנג זי קאן האבען מיט דעם ענין.

— אי, הער ריקמאן, הער ריקמאן! — האט טארטשינסקי אויסגערופען מיט א שמייכעל — עס קאן זיין איהר זענט אנ'אויסגעצייכענטער שרייבער, אבער דערלויבט מיר אייך צו זאגען, אז איהר זענט א שלעכטער קרימינאליסט... צי קאן מען דען נישט אמאל א טראכט טון, אז די פרוי האט, נאכ'ן בעגעהן דעם מארד געוואלט וואס שנעלער פערלאזען דאס ארט פון פערברעכען, און זי האט זיך אריינגעזעצט אין דער ערשטער דראושקע, וואס די האט אנגעטראפען אויפ'ן וועג? ובפרט נאך, ווען מיר נעהמען אין בעטראכט דעם פאקט, אז די האט זיך געאיילט אויף דער צוזאמענטרעפעניש אויף מאנאסטירסקע?

— יא, אבער אנקומענדיג צום דראושקאס האט זי רויקירט דערקאנט צו ווערען... זי האט דאך געראפט פערשטעהן, אז ווי נאר דער מארד וועט ענטדעקט ווערען וועט מען נעהמען אויף א פערהער אלע דראושקאַשעס, וואס זענען צו יענער צייט געשטאנען אויף טארגאווע גאס... און דראושקאש וואלט געקאנט דערקענען איהר אויסזעהן און...

— איך בין מיט אייך פאלשטענדיג מסכים נאך איהר פערגעסט, וועה איך, אז די בלאנדינקע האט נישט גערעכענט צו ווערען דער'הרג'עט, און זי האט נישט געקאנט וויסען, אז פאליציי וועט אזוי שנעל אנקומען אויף איהרע שפורען... חוץ מזה איך געענדערט. איהר אויסערליכען אויסזעהן אבער אויך געענדערט איהר אויסערליכען אויסזעהן. אבער זי האט זי בכלל געמוזט זיין אזוי צורודערט, אז זי האט קוים הגופא געזעהן, וואס זי טוט, און איהר איינציגער פערלאנג איז געווען, וואס שנעלער אפצוטראגען זיך פון דעם שרעקליכען ארט... ס'האט דאך זיין א שטיקעל פסיכאלאגיע, הער ריקמאן! — אזוי־צו־זאגען בין איך זיכער, אז זי האט גענומען די דריטע דראושקע, און היינט נאך וועל איך זיך פרובען אויסצוגעפינען דעם דראושקאַזש.

(פארזעצונג קומט).

טעאַטער „אָרט“
אַלעע 1-טער מאַי 2
(רוג וואָלטשאַנסקא)

שבת, ד. 31/5, זונטאַג, ד. 1/6, מאנטאג, דעם 2/6, דינסטאג, ד. 3/6 ד. י. גאַסט-שפּילען פון דער בעוואוסטער יודישער קינסטלערין אין דער ערפאָלגרייכער פּיעסע פון היינטיגען סעזאָן

אידא קאַמינסקא
מיט איהר געקלי-בענעם אַנסאַמבל

„דער דושאַז-זינגער“ דראַמע אין 3 אַקטען פון ס. ראַ-פאַצלסאָן, יודיש: מ. ראַקאָווסקי.

די דאָזיגע פּיעסע איז פערפילמט געוואָרען און דעם 1. טאָנפילם אונטער דעם זעלבען נאָמען.

אָריגינעלע דושאַז-לידער / אין 2. אַקט סומט פאַר אַ רעווי. רעזשי און אינסצ.: אידאַ קאַמינסקי. מוזיק: יוסף קאַמינסקי. דעקאָר.: י. שליווינסקי. בילעטען-פאָרפערקויף: שוין אין טעאַטער-קאַסע

קלאַנג-פילם-טעאַטער
„MIMOZA“
Kilińskiego 178.

היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסע פּרעמיערע!!!
עס ווערט דעמאָנסטרירט דער גרויסער קלאַנג-פילם
„דער ים-רויבער“
מאַסע-סצענען און פּראַכט-בילדער אונגלויבליכע. גישט קוקענדיג אויף די גרויסע קאָסטען פון בילדער זענען די פּרייזען פאַר די פּלעצער נישט געהעכערט. אנהויב פון די סעאַנסען אין וואָכען-טעג 5.30, שבת, זונטאָג און חגאות 3.30 נאָכם.

א נייער אויסלענדישער
פּאַטעפאָן
צו פערקויפען פאַר 120 זל. באַלד צוליב אָפּרייזע וואַסכאָדניאַ 16, וו. 9

---

2 זומער-וואוינונגען
און קוך
מיט בעזונדערע איינגאַנג פון זאָפאַרט צו פערדינגען
צו ערפאַהרען
Szosa Andrzejów, Wieś Janów u Borkiewicza.

מעבעל
פון אַ שפייזעצימער געלעגענהייטליך צו פערקויפען.
נאַרוטאָוויטשאַ 42 וו 12.
צו בעזיכטיגען ביז 11 פריה און פון 3-5 נ"מ.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראַנקע ר[illegible] און ליכטהיילאינסט נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונד

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאָלאָג אַקושער
זגערזשער 11
טעלעפאָן 72—134
נעמט אָן אינדערהיים פון 2-3 פ. מ. פון 7-9 נ. מ. אין קליניק „סאַנאַטאָ“ אָגראָדאָווא 10 פון 12—1

בעקאַנטמאַכונג.
מאָרגן, דאָנערשטאָג, דעם 29 מאַי ד. י. 12 אַ זייגער מיטאַג קומט פאָר אין אייגענעם הויז, אין לאָקאַל פאַלידזשאַ 19
די יעהרליכע אַלגעמיינע
פערזאַמלונג
פון די מיטגלידער און מיטגלידערינס פון פעראיין
„לינת החולים“
צום ערשטען טערמין און דעם 8-טען יוני ד. י. 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג צום צווייטען טערמין און וועט גילטיג זיין ביי יעדער צאָהל מיטגלידער.
טאָג-אָרדנונג: 1) ערעפנונג פון דער פערזאַמלונג דורך דעם פּרעזעס אָדער וויצע-פּרעזעס; 2) בעעהרען דעם אָנדענק פון די פערשטאָרבענע מיטגלידער; 3) וואַהלען פון אַ פּאַרזיצענדען; 4) פאָרלעזען דעם בעריכט פון דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע; 5) בעריכט פאַר דעם יאָהר 1929; 6) בודזשעט פאַר דעם יאָהר 1930; 7) אָנטרעגע פון דער פערוואַלטונג; 8) אָנטרעגע פון די מיטגלידער פון פעראיין; 9) וואַהל פון 1 פּרעזעס, 2 וויצע פּרעזעסן, 1 סעקרעטאַר, 1 קאַסירער, 18 פערוואַלטונגס מיטגלידער, 6 קאַנדידאַטען פון דער פערוואַלטונג, 5 אין דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע און 2 קאַנדידאַטען.
די פערוואַלטונג.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען.
ספּעציעל פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען, בשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
נעמט אָן אין דערהיים פון 3—5 נאָכם.

Dr. Med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע.
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8—11 פאָרמ. און פון 5—9 אָוונט.
זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאַרמ.
בעזונדערע וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

LEKARZ DENTYSTA
ש. ליבערמאַן
ציין-כירורג
11 ליסטאָפּאַד (קאָנסטאַנטינער) 46, טעל. 172-06
נעמט אָן פון 1—7 אָוונד
צו לעטשניצע-פּרייזען.

א סטודענט
פון העכערע מאַטעמאַטיק לערנט דערוואַקסענע מאַטע-מאַטיק און שפּראַכען (פּוי-ליש, דייטש, פראַנצויזיש און לאַטיין), גרייט צו שילער צו אלע גימנאַזיאַל-קלאַסען און גרייט צו סטודענטען צו מאַ-גיסטער-עקזאַמענס פון לאָ-גיק און פּסיכאָלאָגיע. ניי-ציגעל-גאַס 17, וואוינונג 1. (רעכטע אָפיצינע ערשטער שטאָק).

אַ וואוינונג
פון 5 און מעהר שטובען אין דער געגענד פון אַלט-שטאָט אָדער באַלוטער מאַרק, ס'קען אויך זיין אין די נעבען-גאַסען, ווערט געזוכט. מעקלערס ווערען געבעטען זיך צו מעלדען, אָפּערטען אונטער „K.K.“ אָפּצוגעבען אין אַדמינ.

M. WOLF דער רעסטאָראַן
נאַרוטאָוויטשאַ 5
וואָס איז בעקאַנט מיט זיין גוטע קוך. עקספּעדעלט פון 12—5 נאָכמיטאָג
געשמאַקהאַפטע מיטאָגען
פון 3 גאַנג 2<u>50</u> זל. פון 2 גאַנג 1<u>35</u> זל.
אין מעך פון אַ גאַנצען טאָג הערען ערויטנעקאַ[illegible] קליינע פּאָרציעס, ברויט בחנם. וואָגנער—קאָנצערט. דאָס געשעפט איז אָפען ביז 2 אַ זייגער ביינאַכט.

איז דער 7 קלאַסיגער שולע פון
יצחק גאָלדבערג
Aleja I Maja 16, Tel. 127-98
ווערן אנגענומען איינשרייבונגען פון תלמידים צום נייעם שול-יאָר 1930/31
די דאָזיגע שולע, וועלכע האָט זיך שוין זיים יאָהרען לאַנג קונה שם-געווען אַלס מוסטערהאַפטע צווישען דער אַרט לעהר-אַנשטאַלטען אין אונזער שטאָט — ווערט פון נייעם שול-יאָהר אָן אי"ה ווידער אָוועקגעשטעלט דורך נייע פּעדאַגאָגישע קרעפטען פון לעהרער ספּעציאַליסטען און מלמדים מומחים, יראים ושלמים אויף דער העכסטער מדרגה פון איהר אויפגאַבע.
די גרעסטע ענערגיע און אָנשטרענגונג וועלען אָבער פערווענדעט ווערען אויף לימודי קודש: חומש-רש"י, נ"ך, שלחן-ערוך, משניות און גמרא מיט תוספות, ווי אויך לשון קדש און דקדוק.
אויסער די כתות און קלאַסען פאַר די שול-פליכטיגע תלמידים, איז אין דער שולע ספּעציעל איינגעאָרדענט אַ קלאַס פאַר אָנפענגער, וועלכע אונטערליגען נאָך נישט קיין שול-צוואַנג, עוועַנטועל פאַר אונגעפעהר 6 יאָה-ריגע קינדער. און אויך בנוגע אָט די „תינוקות של בית רבן“ ווערט אין דער דאָזיגער לעהר-אַנשטאַלט ענטפלעקט אַ קלאַסאַלער ערפאָלג סיי אין די למודים סיי אינ'ם עכט יודישען חינוך.

ווערכבעריז-כירורגישע
קליניק
„SANATO“
אגראדאָווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאַס
ערצטליכע אויפזיכט
איבער דער מוטער און קינד.
פּרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.

הולך בתום ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע
גויל אלו רקיעי, קני כל חורש תא:
דיו אלו ימי וכל מי בנישו תא:
דירי ארעא ספרי ורשמי רשו תא:
קענען נישט איבערגעבען דאָס רע-יעלקייט פון דער אַלט-בעוואוסטער
רעכטסקאָנסולענט-ביורא פון ה׳
מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17
(וואַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געווי-כענהאַפט געשריבען אַלערליי בימעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּע-לאַציעס, אדוואָלאַניעס, סלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעדט אין פּוילען, וועגען דירות אין אויסלאַנד ראָזיעמסשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. מיט אַכטונג ד. מאַנעלאַ, פּעטריקאָווער 17.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקה, און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אורא-לאָגישע און נערוועז-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכם. נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
- בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. -
וויזיט 3 זל.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראָלאָג
ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירן, בלאָז און אורין-קראַנקהייט
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אָן פון 4—7 אָוונד.

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער
איינגענע פּראַקטיקע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אָפּעראַציעס, אַי: קלאַרקעס אויף פּלאַטפוסען, קינסטליכע מאַרקען.ג א. ה. נעמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכם.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 126-87
ספּעציאַל אַרצט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—2 נאָכם. און פון 5—9 אָוו.

באַהן-אַרצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33
נעהמט אָן פון 10—2 און פון 4—7

אַ לאַנגיעהריגער געוועזענער
מיליטער-בעאַמטער
ערטיילט אינפאָרמאַציעס אין מיליטער-ענינים, גיט פערשידענע עצות, ספּעציאַליסט פון בימעס פאַר איינציגע שפּייזערס.
ב. מאַן פּיעטריקאָווער 10

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען אין טעקסט—40 » » » » » 60— » 4 » נאָכ'ן טעקסט—12 » » » » » 18— » 8 » פאַר אַ מיליטער-שמועס. פאַר דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט צושטעלען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ 6—זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל. פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פאַראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און ביי נאַכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.